

Velja po pošti:
za celo leto naprej . . K 60.—
za en mesec K 5.50
za tuzemstvo K 70.—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej . . K 55.—
za en mesec K 5.—
V upravljalni mesec . . . 4.50
Sobotna izdaja:
za celo leto K 10.—
za tuzemstvo K 15.—

SLOVENEK

Inserati:
Enostopna petstvarica (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostora)
na enkrat po 50 v
na dva in večkrat . . . 45 v
pri večjih naročitih primerih popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostopna petstvarica K 1.—
Izhaja vsak dan izvenredno po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Rekopisni se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 59.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvu je v Kopitarjevi ulici št. 8. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.787, ograke 25.511,
bosn.-herc. št. 7583. — Upraviškega telefona št. 50.

Centralizem in avtonomija.

Najljutejši boj se bje sedaj v naši domovini okrog dveh gesele, ki se imenujeta centralizem in pokrajinska avtonomija. Pri nas je to vprašanje živahneje zanimalo le v nekaj konkretnih slučajih, ko je J. D. S. pregoreče zastopala centralistično dogmo. Na Hrvaškem in v Bosni pa je ta boj zelo resen in bati se je, da se bo še poostiril. Kdor tam ni centralist, je separatist, sovražnik edinstva, skrit prijatelj starega režima. Kdor je centralist, je imperialist, sovražnik Hrvatov, zastopnik batinske metode. Način, kakor se bojuje ta boj, je zelo pomisleka vreden. Treznemu opazovalcu se vrne prepričanje, da strank pri tem ne vodi dovolj jasna zavest odgovornosti, da opravljajo delo za stoletja, ko odločajo o državni ustavi in upravi, delo, od katerega bo odvisna sreča bodočih milijonov naših državljanov. Zdi se, kakor bi jim bile še vedno njihove lastne koristi pred očmi in kakor bi jih v prvi vrsti zanimalo vprašanje trenutne moči. Če kdaj, je zdaj tu od nastajanja države potrebna treznost, samopremagovanje in širen, v bodočnost prodirajoč razgled, prost vse dnevne ozko-srčnosti.

V. L. S. ni na svojem zadnjem zborovanju ničesar sklepala o tem vprašanju, toda njen poslovodni podnačelnik Bogomil Remec je svoje mnenje zelo jasno in ostro označil. Izjavil je, da država potrebuje močne zakonodajne roke in da Slovenci ne bi mogli imeti nič proti temu, če dobi državo en sam zakonodajni organ. Mi se ne pulimo za svoje pokrajinske zgodovinske meje, če ne narekuje blagor celote, da jih ohranimo. Saj vidimo, da govorimo s Hrvati ob slovenski meji dobesedno isti jezik, in moremo celo trditi, da bi bilo iz gospodarskega ozira bolje, ko bi se deli Kranjske ali Štajerske spojili z deli sosedne Hrvaške v upravne celote. Taka organizacija države bi bila v smislu načrta dr. Kreka, ki ga je objavil njegov prijatelj dr. Pero Rogulja v »Novinah« mnogo prej, nego se je javnost sploh bavila s tem vprašanjem.

Mora pa centralizem imeti svojo protitež, če naj se kulturno in gospodarsko življenje državljanov mirno in zdravo razvija. Tu bo naloga konstituenta, da prepreči centralistično upravo, kakršno smo imeli v časih žalega spomina. Osrednja uprava, ki nastavlja uradnike po svoje in je za njih delovanje odgovorna le svoji večini v parlamentu, izvaja lahko najkrutejši terorizem. Iz časa Avstrije vemo, da je vsakokratna vlada, oprta na protislovanško večino v parlamentu, s svojimi dežel-

nimi predsedniki, dvornimi svečniki in okrajnimi glavarji, delala v Sloveniji, kar je hotela. V tem slučaju je pokrajinska avtonomija mnogo boljša kot tak centralizem.

Če se torej bodoča konstituenta odloči za eno samo zakonodajalno skupščino, se bo morala uprava tako decentralizirati, da jo bo v občinah, okrajih in okrožjih v resnici vodilo ljudstvo. Na čelu ji bodo morali stati uradniki, ki bodo uživali zaupanje dotične upravne celote, ki bodo torej izvoljeni in ljudstvu odgovorni. Razen tega bo treba dati upravnim delom možnost, da sami in brez ozira na slučajno politično večino v parlamentu odločajo o svojih kulturnih in gospodarskih koristih.

Na ta način bo državna misel globoko zasidrana v ljudski volji in gospodarskega življenja avtonomnih celic ne bodo motili politični boji ter slučajne strankarske konstelacije v osrednji zakonodajni skupščini. A dvoje je nerazdružljivo: Centralizem brez avtonomije je sistem nasilja, avtonomija brez enotne državne volje je začetek razpada.

Na nekaj moramo še opozoriti ob debatah o centralizmu in avtonomiji pokrajini, kakršno zahtevajo Hrvati. Za državo bi bilo škodljivo, morda usodno, ko bi se zgodovinsko-avtonomistične težnje Hrvatov zadušile s premočjo večine, pohodile z glasovanjem par force. Nam Slovencem je ob teh debatah srce mirno; skozi stoletja smo živeli v umetnih, nenaravnih mejah, ki so nas državno in narodnostno le ločevale, ne družile. Hrvaška duša je drugačna; oni so imeli svojo državo, svoj sabor, svojega bana, zastopnika nekdanjih narodnih kraljev. Kakor ni bilo Srbija brez notranjih bojev in srčnih krčev, preden je heroično žrtvovala svojo samostojno državnost, tako je razumljivo, da se tudi Hrvaška upira odpravi starih ustanov, ukoreninjenih v tradiciji. Prijateljski sporazum je tu boljši kot trda pest.

Nad vse pa je vzvišeno načelo, da v teh sporih ne smemo odločevati strankarski ozir, marveč le težnje po zdravih temeljih za bodočnost države. Vse strankarske tvorbe so umljive; kar danes cvete, propada, preden mine en rod. Za upravo in upravo je torej treba iskati take oblike, ki bo najbolje prirojena potrebam državljanov, naj bodo strankarske kombinacije v bodočnosti kakršnekoli.

Stranka ljudstva.

Četrtno zborovanje vodstva naše V. L. S. je v nas utrdilo tole misel: Ideje, ki jih je dr. Krek sejal med nas in naše ljudstvo ves čas svojega delo-

vanja, so se izkazale žive, močne in odporne. Lahko je bilo zmagovati z dr. Kekom. Kamor je privršal on s svojimi idejami, tam za nasprotnika ni bilo obstanka. Danes njega ni, ostale so nam le njegove ideje in nam je bila dolžnost dokazati, da smo njegove ideje prav razumevali, treba je bilo tudi dokazati, da so si jih široke plasti našega ljudstva res osvojile. In ta dokaz nam je podalo zborovanje V. L. S. v četrtek na sijajen način.

Ideje naše V. L. S. so se prav posebno danes, v času splošnega razsula, izkazale za prave in prav posebno danes vemo jasno, kaj nam je V. L. S. Ves svet se danes na novo orientira, pravimo, v resnici pa je to le olepševalni izraz, s katerim pravimo, da snujejo vse struje in smeri danes na razvalinah bankrotnih form in organizmov nove oblike in iščejo novih izhodov iz labirinta vprašanj, ki so se vsula na nas v tem času duševne in materialne revolucije. Ves svet živi danes v krizi, težki in bolešni. Nekdanja socialistična internacionala se je zrušila. Danes imamo v nekdanji takozvani »rdeči internacionali« dve smeri, ki si nasprotujeta in se pobijata. Meščanski, boržuazijski liberalizem, ki je še pred kratkim časom mogel pokazati vsaj nekaj moči, se je zrušil. V smrtne boju si je nadel lepo zvoncec naslov »demokracije«, pa tudi to mu ni pomagalo. Volitve v Nemčiji in Nemški Avstriji so ta liberalni demokratizem, ki je sam s seboj v protislovju, pogazile. Nobene škode zanj.

V tem času splošnega razsula so se — nobeno čudo — pojavili tudi v naših vrstah boječi glasovi. Bili so to glasovi, ki jih je povzročala splošna psihoza, ki pa pri nas v dejanskih razmerah niso mogli in po naših načelih niso smeli biti utemeljeni. Krščansko socialni nazor ne pozna med stanovi nobene drugega boja, kot boj proti krivici, izkoriščanju in nasilju. Zato je po naših načelih utemeljen le boj za naša krščanska načela, ki obsojajo krivico in izkoriščanje velikega kapitala proti malemu človeku, naj si bo to kmet, delavec, rokodelac ali duševni proletarec. In zato je prav tako gotovo, da v našo stranko spadajo vsi, ki delajo ter jih stiska moč kapitala, kakor je gotovo, da velekapitalistične tendence posameznikov v naši stranki ne smejo najti strehe.

In prav zato je naša stranka, edina med Jugoslavlani, poklicana, da na temelju krščanskih načel združi vse te

stanove v enotno falango proti kapitalizmu in jih organizira na načelu zdravega združništva, pod katerim razumemo prav tako pozadruženje industrije kakor kmečko združništvo. Na drugi strani pa je velika naloga naše stranke, da stre vsako nasilje enega stanu proti drugemu, ker vsak delovni stan je potreben za skupnost družbe.

In te ideje so slavile na četrtkovem zborovanju svoje zmagovalce. Naši kmetje, naši delavci, rokodelci so v svojih govorih soglasno izjavljali, da le v tej veliki misli je rešitev za vse in da prav zato morajo ohraniti V. L. S. krepko in močno. Naša ideja je ravno v teh časih zadobila svoj pravi, živi pomen. In tega so se zavedali prav tako govorniki kmetov kakor zastopniki delavcev, ki so izjavljali, da so v boju za svoj obstanek navezani drug na drugega.

Zadnje zborovanje vodstva V. L. S. nam ni le poročilo, da je stranka s svojimi životvornimi načeli trdno zasidrana v našem ljudstvu, marveč nam je tudi v dokaz zrelosti našega ljudstva, ki se po nobeni krizi ni dalo desorientirati, marveč se trdno drži načel, ki bodo prej ali slej prevladala s svojo silo ves krščanski življenj na slovenskem jugu.

Naša stranka, stranka ljudskih pravic, gospodarskega napredka, socialne pravičnosti, ta stranka je in ostane sidro krščanskega jugoslovanskega ljudstva. Naša misel živi, naša misel zmaguje, naša misel naj osreči svobodno ljudstvo na osvobojeni zemlji!

Francozi proti nemški- mu nasilju na Koroškem in Štajerskem.

FRANCOSKI IN JUGOSLOVANSKI NA-
ROD V NERAZDRUŽNEM PRIJATELJ-
STVU.

Ljubljana, 22. febr. (Lj. k. u.) Predsednik deželne vlade dr. Janko Brejc je prejel od francoskega kapetana Vaulandea iz Maribora nastopno brzojavko: »Preden zapustimo Slovenijo, Vas prosim, da sprejmete z našim spoštovanjem izraz naše zahvale in vzradočenja nad ljubeznivim sprejemom, ki nam je bil prirejen v Ljubljani, v Mariboru, v Velikovecu in v vseh drugih krajih, kjer budne jugoslovanske čete branijo severne meje svojega ozemlja proti lakomnosti in proti zadnjim nasil-

LISTEK.

Nekaj zgodovinskih resnic

(Dr. Josip Mal.)

(Dalje.)

S tem, da so Nemci iztrebili slovensko plemstvo, so vzeli ljudstvu tudi njegove naravne voditelje v boju za obrambo svojih starih pravic. Neuki kmet je bil prepuščen samemu sebi, nikjer ni našel prave opore in zaslombe, cerkev in svetna gosposka sta bila verna in zvesta predstraža nemštva. Spomnimo se le, kako kruto so postopali nemški škofje z nadškofom sv. Metodoma izključno le samo radi tega, ker je bilo panonsko ljudstvo zanj in za njegove duhovnike, ki so označevali besedo božjo v domači govorici in pisali svete knjige v slovenskem jeziku. Papež Ivan VIII. piše (873.) brižinskemu škofu Arnonu ter mu očita, da njegova predrznost in prevzetnost ne presegata samo oblakov, temveč celo nebesa, ker si je lasil pravico sodstva nad nadškofom Metodoma, ki je popolnoma pravilno zahteval, da ga sodi rimska stolica.

Ko so v Rimu škofa Arnona vprašali radi Metodovega preganjanja, je lagal, da Metoda ne pozna, akoravno je bil sam začetnik iznordnevalcev in povzročitelj vseh

bridkosti. V enakem tonu je pisal papež tudi pasavskemu škofu Hermanrihu, očitoč mu, da je imel ujetega nadškofa Metoda dalj časa pod milim nebom na mrazu in zimskem dežju in ga hotel na škofovskem zborovanju preteptati s konjskim bičem. Papež imenuje to početje tiransko, nevredno posvečenega škofa (tyranni se-vicia, temeritas, bestialis feritas, deflenda pravitas in podobne izraze rabi papež v svojem pismu). Glede na to je prepovedal papež Ivan VIII. bavarskim škofom čitati mašo tako dolgo, dokler bodo imeli Metoda zaprtega. Ko so ga izpustili, so obenem v onemogli jezi zagrozili panonskemu knezu Kocelu, da se mu ne bode dobro godilo, ako bode imel Metoda pri sebi. Kakor so pričelkom svetovne vojske Nemci grozili, da mora v slučaju germanskega poraza poginiti v plamenih ves svet, tako so tudi takrat izpolnili svojo grožnjo: poklicali so divje Madijare, da so uničili slovansko kneževino velikomoravsko in panonsko.

Tako so torej postopali v teh vzhodnih pokrajinah vneti širitelji nemške kulture, to je tista s toliko bahavostjo pred svetom oznanjevala nemška kolonizacija naših krajev. Če so že nemški cerkveni knezi tako brutalno postopali z nadškofom, o katerem so znali, da stoji pod zaščito same svete stolice, si lahko mislimo, da stališče našega ubogega seljaka pod vlado teh ljudi ni moglo biti ravno rož-

nato, kljub srednjeveški prislovi, da je pod krivo (škofovsko) palico dobro bivati. Kako bridek je bil še-le položaj tistih, ki jih je usoda izročila na milost in nemilost nemškim grofom in graščakom!

Sklicevanje Nemcev na dejstvo, da so važni uradni zapiski po Koroškem pisani v nemškem jeziku, ne spremene nič na resnici, da je bila široka masa ljudstva slovenska. Le vladajoči sloj je bil nemški, in če je ta sestavljal zakonske določbe, sodne zapisnike in seznamke podložnih kmetov in njihovih posestev in davščin (takozvane urbarje) v svojem, nemškem jeziku, se temu pač nikdo ne bo čudil, ker so ti zapiski služili v upravno, notranje in zasebno uporabo nemške gospode, ne pa nepisnemu slovenskemu podložniku, ki je uoral ubogati in storiti le tisto, kar mu je ukazal grajski valpet. Imena Schmid, Weber, Schenk, Schneider, Mesner(s)-um in podobna, ki jih srečavamo poleg ponemčenih krajevnih imen tudi v kranjskih urbarjih, pa nam navajajo samo poklic podložnika, je torej enostavna označba rokodelstva, katera je čisto postala pozneje tudi rodbinsko ime.

Tudi to, da so mesta Beljak, Celovec in Velikovec imela v srednjem veku v veljavi in rabi za notranje medsebojne pravne odnose zakonike raznih nemških mest, še ne dokazuje, da je bilo tudi že meščanstvo samo izključno le nemškega pokolenja. Novonastale mestne uprave so

namreč enostavno prevzele statut kakakega večjega mesta, ki si je v takem posestnem trgu čestokrat zasužuralo razne pravice kot materinsko mesto (n. pr. razsodišče v spornih vprašanjih). Tako je n. pr. velika večina čeških in poljskih mest rabila v srednjem veku magdeburški mestni statut. Podobno je pred sto leti večina evropskih konstitucionalnih držav prevzela ustavo španskih cortes-ov, pa zato vendar ne bo nikomur v glavo padlo, da bi trdil, da so državljani dotičnih držav s tem postali Španci. Samo na Koroškem naj bo to drugače. Če je v koroškem slovenskem okraju nemški napis na železniški postaji, na pošti in drugih uradih, ako ima kraj kljub vsem ugovorom občine in kljub odločbi vrhovnega sodišča še vedno nemško šolo, ker tako hoče celovski deželni odbor, ako mora Slovenec v uradu in na kolodvoru govoriti nemško, ker ga sicer tirajo žandarji po ulicah kot javnega zločinca, potem res ne razumemo ljudi, ki hočejo iz takih nasilnih indicij sklepati na narodnost prebivalstva.

Trditve, da so Slovenci že takoj v VIII. stoletju sprejeli in prevzeli bavarske pravne uredbe, ne odgovarja resnici. Viri nam marveč ravno nasprotno dokazujejo, da je Slovenec še dolgo obdržal svoje stare navade in se trdno ter s krčevito vstrajnostjo oklepal svojih starih, v narodni zavesti ukoreninjenih pravnih običajev. V listinah zgodnjega srednjega veka se poleg

stvom docela premaganeva sovražnika. Prosim Vas, blagovoli izraziti našo zahvalo g. dr. Zerjavu, ki nam je tako ljubivo olajšal naše potovanje. Upam, da bo z našim skupnim prizadevanjem in pod avspicijami francosko-slovenske organizacije osnovana srečna bodočnost mogla združiti jugoslovanski in francoski narod v nerazdružnem prijateljstvu. — Kapetan Vaulande, Dr. Reverdy.

Koroški Nemci napadli francosko komisijo.

Nemški vojaki vzeli Francozom avtomobil.

Marihor, 22. febr. Od posebnega zaupnika smo dobili danes to senačno novico: V petek je prišla francoska komisija v Celovec, da se informira o položaju. Nemški »Soldatenrat« pa je preprečil komisiji delo. Nemški vojaki so obstopili avto francoske komisije ter se ga polastili. Na zahtevo francoskega oficirja, naj pride nemški oficir, se je odzval navzoči nemški mornar, češ, da tu nima nihče drugi povolja kot »Soldatenrat«. Komisija je odpotovala takoj proti Dunaju. Celovška vlada se je opravičevala, češ, da ni nič v zvezi z obžalovanjem vrednim dogodkom. Komisija pa je izjavila, da ima že dovolj vpogleda v razmere. Slovenske informacije, ki jih je dobila, ji zadoščajo.

Italijani zaprli demarkacijsko črto.

Kaj se godi?

Ljubljana, 22. febr. Danes v soboto so Italijani zaprli, kakor gre glas, vso demarkacijsko črto od Brennerja pa do Reke. Vzroka in povoda ni tu znanega. Vemo le to, da je dalo v nedeljo italijansko obmejno poveljstvo klicati v Zireh, da se ta teden ne bo smel za tri dni nihče približati demarkacijski črti. Potniki trde, da v soboto niso pustili nikogar čez črto, da streljajo na vsakogar. Zveze ni z okupiranim ozemljem prav nobene. Niti članom mednarodne komisije ni dovoljeno prestopiti črto!

Kaj naj to pomeni? Ali je to ukrep radi novih zahtev italijanske vrhovne oblasti glede 4000 železniških voz in 100 lokomotiv? Ali je to v zvezi z vestjo, da Italija s silo nastopi proti Jugoslaviji? Hoče novo vojsko in zasedi še dalje naše ozemlje? Ali pa morda hoče izsiliti — plebiscit sebi v prid? So pa nekateri, ki trde, da je v Italiji — počilo in da se gode velike reči. Da bi se Italijani umaknili na novo črto na Krasu, kakor je šla vest pred nekaj dnevi, ne verujemo. Skrivnostno umikanje bi nam ne bilo umljivo. Nekaj gotovo ni prav. Upamo pa, da to ni za nas slabo...

Za lombardsko republiko.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Reka, 22. februarja. Potniki, ki so prišli iz Italije, pripovedujejo z vso resnostjo, da širijo republikanci po Lombardiji in v Milanu letake, s katerimi delajo med ljudstvom razpoloženje za lombardsko republiko. To dejstvo bi bilo še posebno značilno radi tega, ker je v južni Italiji, kjer

bavarskih nemških prič (v virih »testes per aures tracti« imenovani), zato, ker so navzoče priče kakega pravnega dejanja, zlasti odrasle otroke, povlekli za nemška ušesa, da so si boljše zapomnili, kedar se je kaka pogodba, dogovor ali poravnava sklenila) omenjajo tudi priče po običaju slovenskega prava (slavenske institutio-nis testes), v navadi so bile slovenske poljske mere (hubae slavonicae) in določena je bila posebna slovenska desetina (decima secundum consuetudinem Slavorum).

Kako neresnična je trditev, da koroški Slovenci niso ohranili nikakih samobitnih političnih uredb, izhaja iz tega, da Wutte v svoji knjižici »Polnoma zamolči, da se je ustoličen korotanskega vojvode, ki ga nemški viri izrečno zovejo »der windische herre«, vršilo v slovenskem jeziku, kot narečje ogromne večine v deželi prebivajočega stanovništva. Če Wutte trdi, da je neki »mladi narodopisec dr. Juri Graber« baje nekje dokazal, da sloni obred na nemških ljudskih običajih, potem mora biti ta »mlada narodopisec« resnično še zelo mlad, da so mu neznane novejšje velike monografije nemških vseučilišnih profesorjev Goldmanna in Puntscharta, ki sta se — dasi nerada — morala prepričati o dejstvu, da ti obredi ne vsebujejo prav nič germanskega. Izdam naj mu še to skrivnost, da so na sličen način vmešali svoje vladarje tudi Hrvati in Rusi. In morda mu bo stvar postala še jasnejša, če ga v tej zvezi opozorim na to, da se Koroška pokrajina, kjer se je vršilo vmešanje in vojvodsko ustoličenje, označuje v koroških srednjeveških virih kot »pagus Chrowat«.

(Dalje.)

bi bilo preje pričakovati nemirov, popolnoma mirno, in se je začelo to gibanje v severni Italiji, kjer se je očitno postavila inteligenca na stran proletarijata in utegneme imeti to za italijanske imperialiste usodnih posledic.

Politično pismo iz Bosne.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Sarajevo, 17. febr. 1919.

Minister Pribičević je došel predvčerajšnjim v Sarajevo. Sprejeli so ga slovesno in z veliko nado, da bo uredil naše strankarske razmere. Priznati moramo, da se mu je to tudi posrečilo. Bosna in Hercegovina sta se razdelili v dva enaka tabora. Od 42 delegatov za državno veče jih je polovico pristopilo k Jugoslovanski demokratični stranki, a drugo polovico tvorijo Hrvati in muslimani. Od hrvatskih delegatov je pristopil J. D. S. G. Gjuro Džamonja. Hrvatska Narodna Zajednica ima potemtakem 9 delegatov, muslimani okoli »Vremena« so izvolili v tri četrtini svojih organiziranih okrajev 10 delegatov, a izvoliti morajo še četvorico svojih delegatov. To se pravi, da bo imela opozicija 22 do 23 mandatov. Muslimani in Hrvati bodo vstopili v parlamentu v skupni politični blok z ostalimi opozicijskimi strankami.

Po izjavi ministra Pribičevića so stopili v Jugoslovansko demokratično stranko: srbski radikalci, Dimović s tovariši in muslimani okoli »Jednakosti«, ki nimajo za seboj niti enega okraja v deželi. Za dr. Hrasnico, vodjem muslimanske skupine okoli »Vremena« pa stoji 400.000 bosanskih muslimanov. Zato so že včeraj izbrali 10 svojih delegatov za državni svet.

Zanimivo je bilo obnašanje srbskih radikalcev zadnji čas. Izjava dr. Srškiča, da sta centralizem in srbska hegemonija eno in isto, jih najboljše označuje. Dr. Srškič je na medstrankarski konferenci pač navalil na isto časopisje, ki je prineslo njegovo izjavo, toda dementiral te izjave nikakor ni. Čas bo pokazal, tako je rekel, kdo je imel prav. »Srpska Zora« si je pridržala pravico kritike in kontrole, češ da ne more delati skupaj z bosenskimi Hrvati in zagrebškimi centralisti. Odkrito zahteva, da se ves trojemski narod podvrže izkušenemu vodstvu bratov v Srbiji. Volilci v Krajini hočejo imeti za svojega delegata Čokorila, urednika »Srpske Zore«. V zasebni družbi srbskih radikalcev prihaja na dan nevolja zaradi regentovega manifesta, s katerim je proglasil plemensko ravnopravnost in nastopil proti vsaki hegemoniji.

»Moral bi bil počakati, dokler se naše stvari v Parizu ne uredijo in dokler se jasno ne pokaže, za čim gredo poedine struje na Hrvatskem in v Sloveniji.« To je pravo razpoloženje med bosenskimi Srbi, ki se da razumeti. »Ne verjamemo!« to je njihovo geslo. »Ne verjamemo v obstoj države SHS. Zagotovimo tisto, kar se da zagotoviti.« — A vendar so stopili v Jugoslovansko demokratično stranko. To je pojav, ki ga moramo z veseljem konstatirati, v kolikor je iskren Pribičevićev program in nima zakulisnih namenov.

Gospodje ministri Pribičević, Lukinič in Kramer so v svojih govorih ostro polemizirali z opozicijo in posebej z opozicijskimi hrvatskimi časopisjem. A nihče izmed njih se ni niti z besedo spomnil »Srpske Zore«, ki se je tudi po mnenju najobjektivnejših ljudi najtežje pregrešila proti idealom narodnega in državnega edinstva. Tako se od vzema pravica vsake kritike. Njihov nastop je bil avtokratičen, nasilen.

Včeraj dopoldne se je vršil sestanek zastopnikov posameznih strank. Hrvatski delegati so podali izjavo, v kateri pravijo, da bodo radi podpirali vsako delo, ki stremi za zblizanjem in združenjem razcepljenih sil trojemnega naroda. Pretehtali bodo programe posameznih strank v državi SHS in sodelovali s tistimi, katerih program odgovarja njihovim željam. Muslimani z dr. Hrasnico na čelu so izjavili, da ne pristopijo k Jugoslovanski demokratični stranki. Nato je minister Pribičević pozval tiste, ki nočejo stopiti v stranko, naj se odstranijo iz dvorane. Ob tej priliki je rekel dr. Srškič, da so vsi tisti, ki mislijo na nekaj dualizem, veleizdajalci, ki spadajo v zapor, a dr. Jokič je Hrv. nar. zajednici odrekel pravico, da bi govorila v imenu bosenskih Hrvatov. Nato mu je dr. Sunarič izjavil, da bo Zajednica pripravljena, da jim prepusti en svoj mandat, ako najdejo med Hrvati 40.000 volilcev, ki pristajajo na program Jugoslovanske demokratične stranke.

Na konferenci v avli mestne posvetovalnice so ministri ostro kritizirali

rali avtonomistično gibanje. V tem so šli celo tako daleč, da so proglasili vse tiste, ki se ne strinjajo z njihovim programom, za »habsburgovce«. V političnih krogih Sarajeva obsojajo to postopanje gg. ministrov tudi taki, ki se ne protivijo osnutku Jugoslovanske demokratične stranke. Ministri Pribičević, Kramer in Lukinič ustanavljajo stranke in strankarski uspehi so jim nujnejši nego krvave potrebe države v notranjem življenju; minister Korač postaja žurnalist in ustanavlja za svoje strankarske interese svoj dnevnik in prav v oči sili, da se samo nekateri ministri pečajo s solidnim delom. Zares, ironija usode je hotela, da je prišel na konferenco minister za pošto Lukinič in se lahko prepričal, da se na poštne pečatu v Sarajevu še vedno blesti švabski naslov »K. u. k. Militärpost«.

V Bosni in Hercegovini ni niti med muslimani niti med Hrvati nasprotnikov monarhistične državne oblike. Dinastijsko Karadjordjevičev vsi priznavajo. Pa vendar je bilo eno glavnih ministrskih gesel na medstrankarski konferenci to, da mora ostati vprašanje monarhije in dinastije izven vsake diskusije. Resolucijo konference je cenzura v sarajevskih listih zaplenila, kar je vsekakor simptomatično znamenje. Podroben program stranke bodo sestavili šele po dogovorih s strankami v Srbiji, na kar bodo sklicali ustanovni občni zbor.

Bosna in Hercegovina se je po za-slugi ministra Pribičevića razdelila v dva tabora: v tabor srbske hegemonije in absolutističnega centralizma ter v tabor zmernih politikov, ki se drže regentovih načel o ravnopravnosti vseh treh plemen in ki stvarno računajo z našimi notranjimi razmerami. Od 42 delegatov iz Bosne in Hercegovine jih Jugoslovanska dem. stranka ne bo imela niti polovico. In srbski radikalci, ki glasno in naskrivnem ploskajo »Srpski Zori«, ne bodo mogli tako kričeče zastopati svojega šovensko-hegemonistič-nom-aksonističnega stališča, s katerim žrtvujejo italijanskemu molohu velik kompleks hrvatskih in slovenskih pokrajin. Bilo je v interesu bratstva, enakosti, narodnih in državnih idealov, da se je motno ozračje v Bosni in Hercegovini razčistilo.

Wilson o katoliški cerkvi.

Izza onega časa, ko je stopil Wilson v politično javnost, se je jelo širiti zanimanje za njegovo življenje, njegove nazore, njegovo nehanje. Njegove misli o državi, družbi, znanstvu in umetnosti so prevedene v različne jezike.

Svetovna vojna je vsled teže svojih problemov potegnila v svoje območje ameriški narod. Vrgel je svojo fizično in duševno moč na tehtnico in zmagal v par mesecih. V njegovem kapitalu je našel svet svojo oporo, Amerika je preobrazila cilje in ideologijo vojske.

To zgodovinsko dejstvo je postavilo Wilsona na neverjetno visoko in odločujoče mesto. Materialna in duševna oblast, ki leži v njegovih rokah, presega oblast vseh samoderžnikov zgodovine. On, ki sovrvači močno in dosledno, kakor malokdo, samoderžstvo in tiranijo, je najsilnejši človek našega časa. Danes že lahko rečemo, da se lesketa okoli njegovega čela venec nesmrtnosti.

Vsled teh dejstev je zanimanje za njegove nazore v vojski naraslo. Njegove misli so postale tvorna moč v politiki. Ameriški profesor je našel pripadnikov izven Zedinjenih držav, med narodi in v državah Evrope. Ravno kar zaključena mednarodna konferenca socialnih demokratov v Bernu se je postavila v njegove vrste. Ljudska glasovanja v Italiji in Franciji se izrekajo zanj in njegove cilje. Trdimo lahko, da so danes milijoni pripravljeni, da se vržejo z njim v boj za demokracijo in zoper imperializem, ki dviga svoje požrešne oči po svetu.

Če so socialistični in meščanski listi obelodanjevali v svojih predalnih brezštevne posnetke iz njegovih državnih spisov, je umestno, da se tudi mi nekoliko spomnimo. Za zdaj podajamo dve misli, ki jih je izrazil o katolicizmu.

V predzadnjem volilnem boju za predsedniško mesto Zedinjenih držav je kot kandidat govoril nešteto krat ljudstvu. Boril se je zoper svoje nasprotnike sila krepko, a s plemenitim mišljenjem. Eleganca te volilne borbe je izraz njegove dušne izobrazbe, slika politične kulture njegove domovine.

Na enem teh volilnih shodov je govoril o pomenu demokracije. Demokracija je zanj razverženje ljudskih sil, je osvoboditev vseh skritih, v nižinah pokopanih ljudskih sposobnosti. Demokracija je klic in vabilo na najširše in zato najmnogošte-vnejše plasti družbe, da se udeležijo jav-

nega življenja, da mu doprinesejo novih organizatornih sil, nove iniciative. Kar je iz zgodovine zamogel doznati, kar je na njenih straneh videl in izkusil, vse ga potrjuje v nazoru in prepričanju, da se narodi prenavljajo iz dna navzgor, ne pa z vrha v nižino. Oni neznani, brezštevni ljudje, ki se v svojih bajtah bore za svoje obstanek in svoje življenje; ki hodijo nepopaženi dan na dan na delo, oni nam so dajali in nam bodo vedno dajali naše voditelje. Življenje prihaja iz nižine. Tako hrumijo sokovi iz korenin v deblo in se pretakajo skozi vejave in listje v cvetova. Nikdar se še ni zgodilo obratno. V potrdilo je izjavil:

»Za vrednost iz dna stremečega, stalnega prenavljanja družbe poznam primer, ki me je vsekdar zelo globoko zanimal. Edini vzrok namreč, da niso vlade pod pretežno aristokratskim sistemom srednjega veka trpele in vsihale v svojih koreninah, je okolnost, da je toliko njihovih odličnih mož izšlo iz cerkve: iz onega velikega verskega organizma, ki je bil tedaj edina cerkev in ki jo danes ločimo od drugih ter nazivamo rimsko-katoliško. Katoliška cerkev je bila takrat in je še danes velika demokracija. Ni bilo kmeta — in naj je bil še tako skromnega pokoljenja —, ki bi ni bil mogel postati duhovnik; in noben duhovnik ni bil tako nepoznan, da bi ne zamogel postati nekoč morda glavni krščanstva. In vsaka pisarna, vsak dvor Evrope je stal pod vplivom teh učenih, izkušenih in spretnih mož — duhovništva velike in vladajoče cerkve. Kar je vlade srednjega veka delalo žive, je bilo ono stalno, navzgorno pretakanje sokov iz tal: skozi odprte dotoke duhovništva so stopali neprestano možje iz ljudstva v vladajoče sloje. To se mi pozdeva vedno in vedno ena najzanimivejših, najprepričevalnejših ilustracij za nazor, ki ga zastopam.« (Ta citat je vzet iz njegove knjige »Novo življenje«.)

S tega vidika je demokracija problem prenavljanja človeške družbe. Odkrije se kot glavni predpogoj nemotenega napredovanja narodnega organizma. Tako je tudi v aristokratskih časih družba le v kolikor je svoj aristokratski sistem zani-kavala in dajala prostora demokraciji.

Katoliška cerkev je bila po Wilsonovem naziranju nositeljica demokratične misli že par stoletij pred pojavom moderne demokratičnega gibanja. Ta pokret, ki je brezdomno največja revolucionarna sila svetovne zgodovine, je sprejel tedaj svoje zgodovinske inspiracije iz krščanstva.

V novem veku pa ni vselej vodila cerkev tega gibanja. Njen duševni kapital so naložili drugi; razmnožili so ga, prilagodili zahtevam družabnega razvoja in ga tako obogatili vrgli v svet. Skoro vse katoliške skupine evropskega kontinenta so prezrle v tej dobi svojo nalogo. Deloma so se istovetale s predstavniki starih, na smrt obsojenih družabnih sestavov, deloma obračale vso svojo pažnjo le slabim stranem, le izrastkom socialističnega in demokratičnega gibanja časa. Manjkal jim je organ, odpovedal vid za spoznanje globoko krščanskega ozadja, ki je tičalo kljub vsem napakam za razvojem; niso bile protive, pa tudi ne odločno prilazne novim pojavom. Velike konceptije, tvornega, velikopoteznega socialnega mišljenja ni bilo srečati. Duševno vodstvo človeštva se ni več nahajalo v rokah cerkve. Internacionalna krščanska narodov, ki je bila v prejšnjih dobah živo, realno dejstvo evropske civilizacije, je ostala na papirju. Belgija in še nekaj katoliških narodov so edini stebri, ki so stali pokonci in kazali smer v prihodnost. Nanje se bo oprlo v prihodnjih dneh delo obnove, oziroma ustanovitve nove internacionale.

E. B.

Razkritja o boljševizmu.

Pod naslovom »Nemška boljševiška zarota« bo izšla prihodnje dni v Bernu brošura, ki jo je izdal »Committee on public information United States of America«. Brošura bo na podlagi 70, deloma faksimiliranih dokumentov odkrila tajne zveze boljševikov z nemškim vojnim vodstvom, veleindustrijo in financno. Od teh dokumentov sta posebno značilna naslednja:

Dokument št. 7. — Veliki Generalni štab, poročevalni urad, oddelek R, št. 27, 12. jan. 1918. Zaupno. Komisarju za zunanje zadeve. Na ukaz krajevnega oddelka nemškega generalnega štaba nam je naznanil izvestilni urad imena in lastnosti glavnih kandidatov za zopetne volitve centralnega izvršilnega odbora. Generalni štab nam ukazuje, pritiskati na izvolitev naslednjih oseb: Trocki, Lenin, Zinovieff, Kamenev, Joffe, Sverdlov, Lunacharski, Kollontai, Fabrikant, Steklov, Goldman, Frunze, L. L. Lolleis, Studer, Goldberg, Avak, Stuchka, Peters in Neubut. Prosim, izvesti generalnemu štabu te želje.

Dokument št. 8.

Državna banka št. 2, 8. jan. 1918 — »zelo tajno«. Komisarju za zunanje zadeve! — Zvedel sem danes iz Stockholma, da je bilo 50.000.000 rubljev nakazanih v uporabo ljudskim komisarjem. To posojilo se je ruski vladi dovolilo, da se pokrijejo stroški za podporo rdeče garde in hujšakom na deželi. Cesarica vlada si usoja sovjet ljudskih komisarjev na to opozoriti, da se njih propaganda razširi po deželi, ker nemško vlado vznemirja sovražna stališča južne Rusije in Sibirije. Važno je, da se povsod pošljejo izkušeni ljudje, da se postavi enotna vlada. — Podpisano: Zastopnik državne banke G. von Schanz.

Spor med delavstvom na Jesenicah mirno poravnani.

Jesenice, 21. febr. Spor na Jesenicah, ki je nastal med socialnodemokratskim delavstvom in delavstvom Jugoslovanske Strojne Zveze, se je dne 21. februarja mirno poravnal. Delavstvo je spoznalo, da je vsak terorizem, ki ga izrablja ena organizacija proti drugi, neumesten in ga je obsojalo. Delavca, organizirana v J. S. Z., ki sta bila vržena iz tovarne, sta zopet nastopila svoje delo.

Poročilo »Slovenca« od 20. februarja, ki trdi, da sta vodila Gabijel in Noč naporno delavstvo, ko je vrglo Korošca in Rozmana iz tovarne, je bilo netočno. Gabijel in Noč nista bila poleg.

Revolucija na Bavarskem.

Monakovo, 21. februarja ob 11. uri 03 minut zvečer. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V zvezi z umorom Eisnerja so aretirali več častnikov. Govori se, da je bilo aretiranih 30 častnikov, pri katerih so našli bel trak. Tudi grof Crainsheim in grof Almada sta bila aretirana. Oba sta prijatelja morilca. Domneva se, da so puč od srede, ustanovitev bele garde in umor Eisnerja v zvezi in da so pri tem realistični zaročniki prizadeti. Ta vest pa še ni potrjena. 50 članov delavskih in vojaških svetov je dobilo brzogovorni poziv, naj se nemudoma povrnejo v Monakovo, da se udeležijo kongresa svetov, ki bo sklepal o vseh potrebnih odredbah in o sestavi nove vlade.

Monakovo, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Minister Auer še živi. Večinskega socialnega demokrata ministra Unterleitnerja, ki je bil ranjen, so zaprli. Politijski predsednik, ki je pripadnik neodvisnih, je ostal na svojem mestu. Straže so haje ubile večinskega socialnega demokrata ministra Rosshaupterja, ki je bil v zaporu. Ta vest pa še ni potrjena.

Monakovo, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Ponoči je minister Unterleitner podlegel zadobljenim težkim ranam.

Berlin, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: »Vorwärts« priporoča, naj se bavarska narodna skupščina skliče mesto v Monakovo v drugo mesto.

Monakovo, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Najvišjo oblast v deželi ima odbor enajstih mož, v katerem so zastopani večinski in manjšinski socialisti ter komunisti.

Monakovo, 22. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V Monakovem so zasedene vse gostilne in povsod iščejo protirevolucionarce. V hotelu so ubili nadporočnika, ki je imel pri sebi izkaznico Noskeja za nabiranje bele garde.

Monakovo, 22. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Vest, da so Bavarsko sklicali za republiko svetov, je pomota. Usoda Bavarske se bo odločila v nocojšnji seji kongresa svetov.

Mirovni posvet.

Ženeva, 21. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Novo zasedanje pariške ententne konference, je sklicano na drugo polovico marca, da se omogoči Wilsonu, ki se bo med že povrnil v Pariz, prisostvovati važnim mirovnim razpravam.

Ententa proti koridoru med Čehi in Jugoslovani.

Ženeva, 22. febr. V krogih mirovne-ga posveta se je te dni živahno razpravljalo o vprašanju koridora med Čehi in Jugoslovani. Posvet doslej še ni zavzel svojega stališča, vendar pa se sodi, da je ententa proti koridorju; priznala bi pa Jugoslovanom kompenzacije na Jadranskem morju.

Italija proti razsodišču.

Rim, 22. febr. (Lj. k. u.) (Brezlično.) Ministrski svet je odobril obstoj italijanske delegacije na mirovni konferenci, zlasti glede jugoslovanskega vprašanja. Italija se ne more podvreči razsodišču: to

bi zelo škodovalo interese in zahteve Italije. Upravičenost italijanskega stališča ni jasna samo nam, temveč predvsem Wilsonu. »Tribuna« piše: Sonninov odgovor se krije popolnoma s častjo in z interesi Italije. Po tolikih žrtvah in uspehih ne sme biti Italija odvisna od novega razsodišča.

Lugano, 22. febr. Vse italijansko časopisje ostro obsoja postopanje Jugoslovancev zaradi predloga, da naj Wilson odloča v jugoslovanskem vprašanju.

Razna poročila.

Regent Aleksander pri italijanski kraljici.

Pariz, 22. febr. Italijanska kraljica Jelena, ki je prišla v Pariz, da obišče svojega očeta, črnogorskega kralja Nikolaja, je sprejela v avdienci regenta Aleksandra.

Vprašanje hrvatske tehnike.

Zagreb, 22. febr. »Narodna Politika« je izvedela, da bo poverjenik za nauk in bogoč. Roje odstopil. Hotel je namreč ustanoviti tehniko v Zagrebu, gotovi krogi so pa za to, da se ustanovi tehnika v Beogradu. Za Rojevega naslednika se imenuje dr. Krsto Pavličić.

Radičev ugovor na mirovni konferenci.

Dunajski »Mittagsblatt der Reichspost« št. 87 z dne 20. febr. t. l. prinaša na prvem mestu sledeče poročilo: »Združene kmetijske zveze in stanovska zastopništva na Hrvatskem, v Dalmaciji in Slavoniji so poslale pariški mirovni konferenci sledeči protest: »Na podlagi demokratičnih principov in samoodločbe protestiramo vsi stanoviti trije dežela proti nasilnostim in krutostim srbske vojske, proti ukinjenju avtonomne uprave in proti grožnjam, da bodo vesili in streljali hrvatske državljane. Večina teh dejanj se je izvršila, ker je izrazil hrvatski narod soglasno željo, da se organizira Jugoslavija kot svobodna in neodvisna država, enotna v zastopstvu na zunanji, na znotraj pa zgrajena na federativni podlagi po zgledu »Združenih držav severne Amerike. Srbska vojska se mora takoj umakniti iz Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, ker sicer hrvatski narod ne bi mogel svobodno voliti v konstituantno in bi neizogibno prišlo do sporov, da celo do vstaje ob izživajočem obnašanju srbskih čet in ob nasilni agitaciji za Veliko Srbijo. V imenu 1300 letne zgodovine zahtevamo sklicanje hrvatskega narodnega zbora odposlancev iz Hrvatske, Slavonije in Dalmacije.« Pismo sklepa z izjavo proti Karagiorgjevičev in za jugoslovansko republiko.

Tako besedilo izjave. Značilno je, da prinaša izjavo ravno dunajska »Reichspost«, odnosno njen »Mittagsblatt«. Seveda imamo tukaj opraviti z izjavo Radiča in njegove stranke. Ne poznamo v banovini »združenih« kmetijskih strank ali zvez, v Dalmaciji pa že celo ne, temveč poznamo v javnosti le edino Radičev »Seljaško stranko«. Naravnost neresnično in agitatorično pretirano je, kar trdi izjava o srbski vojski. Mi poznamo dobro to vojsko, mi vemo, da ni zmožna takih krutosti, kakor jih ji očita sumarično Radič. Gotovo je nedopustno, da se na tak način blati en del našega troimenega naroda po svetu.

Za odpravo cerkve in vere na Ruskem.

Rotterdam, 22. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Sovjetska vlada je razdelila milijone letakov, v katerih se zahteva odprava vseh cerkev in vseh veroizpovedanj. Na vodilnem mestu teh letakov je članek ljudskega komisarija za šolstvo Lunačarskega, ki naznanja, da se bodo v kratkem zapre vse cerkve in da se bo odpravil veronauk.

Politične novice.

Odposlanci V. L. S. za državno veče. V. L. S. je imenovala naslednje odposlance v državno veče: 1. Janez Brodar, posestnik, Hrastje pri Kranju; namestnik Jožef Ravnikar, posestnik, Njivica pri Radečah. 2. Dr. Lovro Pogacnik, vladni tajnik, Ljubljana; namestnik dr. Izidor Cankar, urednik, Ljubljana. 3. Josip Gostinčar, posestnik, Ljubljana; namestnik Janez Krivec, tovarniški delavec, Jesenice. 4. Janez Strein, posestnik, Kaplja vas pri Komendi; namestnik Bogumil Remec, profesor, Ljubljana. 5. Dr. Fran Schaubach, sodnik, Velikovec; namestnik dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat, Ljubljana. 6. Anton Sušnik, profesor, Ljubljana; namestnik Karel Škulj, kaplan, Dol. vas. 7. Fran Smodej, komisar za Koroško; namestnik Gregor Einspieler, prošt. 8. Fran Grafenauer, posestnik; namestnik Janez Vošpernik, posestnik, Podravlje. 9. Dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja, Maribor; namestnik dr. Ivo Benkovič, odvetnik, Ljubljana. 10. Dr. Francišek Jančič,

zdravnik, Kozje; namestnik Ivan Bosina, župnik, Podčetrtek. 11. Dr. Anton Korošec, ministrski podpredsednik, Beograd; namestnik Fran Bošnjak, Braslavec. 12. Fran Pišek, posestnik, Orebova vas pri Slivnici; namestnik Martin Medved, župnik, Laporje. 13. Ant. Turnšek, trgovec, Rečica na Paki; namestnik dr. Karel Verstovšek, profesor, Maribor. 14. Ivan Vesenjaj, profesor, Ljubljana; namestnik Miha Brenčič, posestnik, Spuhla. 15. Josip Fon, višji sodni svetnik, Maribor; namestnik Josip Budin, župnik. 16. Dr. Josip Lovrenčič, profesor, Podnart; namestnik dr. Ivo Pregelj, profesor, Kranj. — Kot zastopnika za Trst je stranka imenovala dr. Ivana Schwegel, konzula in posestnika, Grimsče pri Bledu, sedaj v Parizu; namestnik dr. Fran Jež, uradnik, Ljubljana.

— Pozabljenost. Z ozirom na našo večrajšjo notico pod naslovom »Načelno soglasje?« priobčuje sinočnji »Slov. Narod« polemiko, ki je po svoji dolžini enaka prejšnjim, a se od njih vendar razlikuje. Ko je prevahal naše uredniške sobe, kdo je notico pisal — kar ni nepošteno, pač pa nespodobno — nam očita nepoštenost, ker smo rekli, da je iz načrta ustave izginil proporc in da je ta načrt izdelal zastopnik J. D. S. In vendar je oboje res, kakor bi »Slov. Narod« moral vedeti, če ne ve. Dalje pravi: »Tretja takšna nepoštena trditve je, da je JDS nasprotna slovenskemu vseučilišču v Ljubljani, dasi je pisu one notice morda znano, koliko dela je izvršila vseučiliška komisija, kaj napravila, in kakšnega mišljenja je 99 % njenih članov.« »Slov. Narod« je očitno pozabil, kaj je o tisti komisiji pisal točno pred enim tednom. Takrat je bil ta list drugačnega mnenja, na primer: »Misli o vseučilišču v Ljubljani je lep ideal, dasi so se nazori o potrebi ali nepotrebi tako visoke šole v Ljubljani med Slovenci samimi vedno močno križali. Vsekakor je sedaj v Jugoslaviji dobilo vprašanje drugo lice. Pri tem pa iznova naglašamo: Misli o vseučilišču v Ljubljani nam ne smejo senčiti postanski činitelji. Vseučiliško akcijo je začela »vseučiliška komisija«, v kateri se nahajajo tudi nasprotniki Jugoslovantva v časih pred vojno. Bojimo se, da bi v ostalih delih Jugoslavije mogli videti znake separatizma, če so v vseučiliški akciji očetje s protijugoslovansko prošlostjo.« Tudi to je pozabil, kaj je pisal o deželni zboru, tako da ga moramo navajati: »Ta centralni parlament ali Državno Veče se mora sestati brez odloga, deželni odbor pride na vrsto šele za njim, zavedati se bomo pa morali pri tem, da so deželni zbori le ostanek Avstrije in pripomoček za razdelitev našega naroda v celo vrsto raznih deželnih uprav.« Ker nečemo misliti, da je »Slov. Narod« vedoma nepošten, moramo misliti, da je slabega spomina, kar je odpustljivo, a ni dobro.

— Libeliče na Koroškem. Narodni svet v Prevaljah poroča: Napovedani shod v Libeličah na pustno nedeljo, 2. marca je odpovedan. Isti dan se vrši manifestacija v Pliberku. Shod v Libeličah se določi pozneje.

— Italijanske visoke šole in gonja proti Jugoslovancem. Visoke šole v Rimu s vseučiliškim rektorjem Tonellijem na čelu so začele akcijo »pro Dalmazia italiana«. Temu gibanju, kateri ima odločno protijugoslovanski značaj, so se pridružili nekateri senatorji, kakor Salandra, Scialoja in drugi. Dijaki so zahtevali izključitev jugoslovanskega dijaštva iz vseučilišča in rektor se je tej zahtevi udal. Akcija se je razširila tudi na Florenco. V imenu »Prosvetnega odbora«, kateri zastopa interese jugoslovanskega dijaštva v Italiji je zaprosil predsednik Mitrovič za avdienco pri rektorju, kateri pa ga niti sprejeti ni hotel. Ko je kasneje Mitrovič pozval k sebi naučni minister in izrazil svoje obžalovanje nad incidentom, mu je Mitrovič kratkoma izjavil, da je že celo zadevo brzogovorno sporočil srbski vladi. Kakor smo izvedeli, je pozvala srbska vlada vse jugoslovanske dijake, naj zapuste italijanska vseučilišča.

— Dr. Renner o političnem ustroju Nemške Avstrije. Državni kanceler Nemške Avstrije, dr. Renner, je izjavil v nekem pogovoru: Novi parlament bo parlament delavcev in kmetov. Predvsem bo moral ustvariti novo ustavo; nova državna oblika bo seveda republikanska. Potem pridejo finance in prehrana, pa gospodarska in socialna zakonodaja. Socializiranja ne nameravamo izvesti nasilno, ampak polagoma, potem naravnega razvoja. Prepričan sem, da se bo parlament izrekel za pridružitve Nemčiji. Če bi na temelju tega vprašanja izvedli ljudsko glasovanje, bi dobili le en odgovor: za pridružitve. Vendar hočemo pridružitve izvesti na način, da bomo z narodi, s katerimi smo doslej živeli skupaj, tudi v bodoče ostali prijatelji in mirni sosede.

— Tekoče, ovire in težave ima Nemčija na vseh koncih in krajih. Spartakovci se uveljavljajo s svojim nasiljem še vedno zdaj v tem, zdaj v onem večjem mestu ali industrijskem okrožju. Zadnje dni ovira-

jo delo v najbolj industrijskih in premo-govnih pokrajinah ob reki Ruhr; zato nameravajo ententne čete zasesti pokrajino in zagotoviti redno delo s tem, da same skrbijo za mir in red. — V Monakovem pa so napravili zaroto monarhisti proti socialističnim voditeljem ter ubili in ranili nekaj članov vlade. Podaljšanje premirja je prineslo Nemčiji nova vojaška ponižanja in na nemških borzah naglo pada kurz nemških vojnih posojil. Uvažana živila hoče nemška vlada plačati Ameriki s konfisciranimi privatnimi vrednostnimi papirji. Pomanjkanje in revščina in trpljenje vsled slabe prehrane je v nekaterih krajih Nemčije naravnost strašno.

— Protestni shod nemških častnikarjev na Češkem se je vršil dne 17. t. m. v Pragi. Shod je bil naperjen proti pritisku čeških oblasti na nemški tisk v sudetskih deželah. Sklenili so, da bodo kljub vsemu zvesto branili pravice Nemcev na Češkem in Moravskem.

— Nemški imperializem na morju uničen. Znan biro »Reuter« javlja iz Pariza, da bo ententa dala uničiti vse utrdbe na otoku Helgoland in ob Kilškem prekopu. Število in moč nemške bojne mornarice se skrči, da bo zadostovala za obrambo nemške obali. Kilski prekop se odpre mednarodnemu trgovskemu prometu. S tem je uničen zadnji sen nemškega cesarja in njegovih somišljenikov, ki so sanjali o gospodstvu Nemčije na morju. Spominjamo se, da so imeli v Nemčiji vsako leto svoj »Kieler-Woche«, ko so se vršile z največjim sijajem parade ladjevja in vsakovrstne tekme na morju. Redno je prihajal cesar sam, da je povzdignil sijaj prireditve, in je oficijelno navduševal Nemce za imperialistične cilje na morju. Nemčija je z ogromnimi denarnimi žrtvami gradila svoje bojne brodovje, utrjevala z najmodernejšimi tehničnimi sredstvi Helgoland in obal od izliva Labe do Vzhodnega morja. Da je šahirala lahko z vsem svojim brodovjem in nastopala v Germanskem in Vzhodnem morju poljubno z vso silo, je zgradila Kilski prekop. »Flottenverein« je skrbel za intenzivno propagando. Cela armada znanstvenikov, strokovnjakov in častnikarjev je služila tej misli in ogrevala nemški narod za njo. Vsi ti načrti so sedaj uničeni. Po znani strašni morski bitki v Skageraku in ob Jutlandski obali se nemško celotno brodovje ni upalo več na široko morje, a vojska s podmorskimi čolje bila berzuspelna. Oni ki so izigrali to karto v krvavi evropski igri, so poglali nemški imperializem in »kaisarstvo« v propad, ker so izzvali na bojno plan Amerikance. Ponosno brodovje, ki bi naj kljubovalo Angliji, je izročeno sedaj Angležem in Francozom, a utrdbe in oporišča nemškega brodovja postanejo prah in pepel po volji entente. Angleška je premagala svojega četrtga tekmeča na morju v Evropi tekom njegovega veka. Prvi so bili Španci, drugi Nizozemci, tretji Francozi pod Napoleonom in četrti sedaj Nemci.

— Konoc nemške misijonske akcije na Balkanu in Jutrovem. »Gruzer Volksblatt« piše: Polom osrednjih veslesil je potegnil za seboj tudi s tolikim trdom zasnovano nemško misijonsko delo na Balkanu in Vzhodu. Deško šolo v Sarajevu, ki so jo bili prevzeli šolski bratje iz Strebersdorfa, so že zaprli. Poslopje so morali prodati srbski vladi. Enaka usoda preti obema, moderno urejenima šolama hčera božje ljubezni v Sarajevu in Zvorniku-Tuzli (materina hiša na Dunaju). V Albaniji so nemško šolo v Skadru zaprli takoj ob umiku avstrijske vojske. Vodstvo papeževga semenišča je prešlo zopet v laške roke. Katoliške šole v Črnigori (Odsinj, Bar), ki so se ustanovile začasa zasedbe, utegnejo ostati, ker so sestre Hrvatice. V Srbiji vojaška uprava ni ustanovila katoliških šol. Katoliške šole v Bolgariji (Sofija, Ruščuk), ki so jih začasa vojne vodili avstrijski šolski bratje, so prevzeli Francozi. Enako se je zgodilo s šolami na Rumunskem (Bukarešt, Jaš, Krajova). Ugledni zavod sv. Jurija v Carigradu obstoja dalje in ima močan obisk, ker so nemškodržavne šole zaprli. Vsekar pa preide vodstvo v roke francoskih lazaretov. Razne misijonske postaje v Mali Aziji in Siriji, ki so jih l. 1915. prevzeli nemški redovniki (franciškani, kapucini in minoriti), so že razpustili. Turške in arabske dečke, ki so se šolali v Nemčiji in Avstriji, so poslali nazaj v domovino, ravnotako mnogoštevilne učence iz Albanije in Črnogore, ki so se šolali v avstrijskih zavodih. Bolgarski učni konvikt, za katerega so bile zagotovljene velike vsote, se ne osnuje. Balkanska mladina bo poslej v pretežni večini študirala na francoskih in angleških vseučiliščih.

Dnevne novice.

— **Zahvala podpolkovniku Ulmansku.** Deželna vlada za Slovenijo je podpolkovniku Milanu Ulmansku, načelniku generalnega štaba II. vojnega okrožja, ki se je posvetil civilnemu poklicu, poslala nastopno pismo: »Ko se poslavljate od slovenske narodne vojske, dovoljujem si Vam po nalogu celokupne Deželne vlade za Slovenijo z dne 17. t. m. izreči najiskrenejšo zahvalo in najtoplejšo priznanje za Vaše izredno požrtvovalno in vzorno službovanje kot načelnik generalnega štaba II. vojnega okrožja. Prevzeli ste to izredno odgovorno mesto v najtežjih razmerah in v najresnejših dneh slovenskega naroda. Vašemu neutrudljivemu delu se je zahvaliti, da je ostala domovina obvarovana, navala razpadle avstro-ogrske armade. Uspešno ste izvedli temelje organizacije naše narodne vojske in smoteno vodili obrambo naše zemlje. Bodite uverjeni, da Vam bo domovina ostala hvaležna. — Za predsednika: Kalan.«

— **Duhovniške vesti.** Imenovana sta bila P. Valentin Učak O. T., župnik-vikar v Podzemlju, za župnika-vikarja župnije nemškega viteškega reda v Metliki in P. Gregor Cerar O. T., kaplan v Črnomlju, za župnika-vikarja v Podzemlju. — Umeščen so bili: Anton Kastelic, kaplan v Smihelu pri Novem mestu, dne 29. januarja t. l. na župnijo Jesenice; kaplan Michael Zevnik dne 1. februarja na župnijo Begunje pri Lescah; Matej Dagarin, kaplan v Poljanah, dne 4. februarja na župnijo Čemšenik. — Premješčen je bil kaplan Anton Rovtar iz Čemšenika v Start trg pri Kočevju; kot kaplani so bili pa nameščeni bivši vojni kurati: Janko Lobe v Toplicah, Ivan Gogala v Poljanah, Janez Jalen v Črnomlju, Andrej Martinčič v Dobrepoljah in bivši frančiškanski duhovnik Ludovik (P. Beno) Strauss v Šmarji.

— **Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi** prosi vse slovensko občinstvo brez razlike stanu ter denarne zavode in korporacije za izdatno gmotno podporo, ker prihajajo z nemških visokih šol izključeni dijaki, pa tudi od vojakov v vedno večjem številu v Prago. Društvo bi brez novih dohodkov ne moglo trajno podpirati potrebnih akademikov, ker je njegovo premoženje premajhno, draginja pa je na Češkem mnogo večja nego v Jugoslaviji. Prispevke sprejema blaginjak gosp. dr. Karel Sebesta, advokat, Praga II., Spálená ul. 9; štev. dunajske pošte hranilnice 62.236. Posredovanje denarnih posiljatev bi gotovo prevzela tudi slovenske banke, če so poštne nakaznice iz prometa brez državno mejo izključene. — Odbor.

— **Slovenskim tehnikom.** Poverjeništvu za uk in bogočastje je objavilo brzojavko ministra-poslanika Ivana Hribarja, naj gredo jugoslovanski dijaki študirati tehniko v Brno. K temu pripominjam sledeče: Ko so nas izgnali iz dunajskih visokih šol, sva šla dva dijaka v Brno, da nadaljujemo svoje študije na češki tehniki. Dobiti pa ni sva mogla stanovanja, niti za eno noč ne! Dijaki stanujejo po dva ali trije v majhni sobi, leže dostikrat na tleh in je mnogo takih, ki lazijo celi mesec semintja brez stalnega stanovanja. — Hrana v menzi je sicer poceni, a jo je tako malo, da je nemogoče izhajati z njo. Na Dunaju je bila v najbolj kritičnih dnevih obilnejša. Vsled tega je dijaštvo prisiljeno iskati si hrane tudi drugod, za kar je pa treba denarja. In kje ga naj dobi tisti, ki je navezan le na podporo? Da bi dobivali dijaki živč od doma, je nemogoče, ker pobere Nemci vse na nemško-avstrijski-češki meji. — Čutil sem se, ko so mi tovariši pravili, da imajo na nemški tehniki dijaki večje ugodnosti in da jim rektorat baje sam preskrbi stanovanje. — Svetujem vsakemu, naj ne hodi v Brno, če nima stanovanja preskrbljenega že prej, ker je škoda časa, zdravja in denarja, ki ga porabi za to. — Edi Fugina, kulturni tehnik.

— **Delo za begunce.** Rabi se za gozdno in lesno delo več delavcev v okolici Tržič pri Kranju. Delo je stalno, plača 14 do 15 kron na dan in pri akordnem delu tudi več ter pomoč v prehrani. Zglasiti se je pri »Posredovalnem uradu za begunce SHS v Ljubljani, Dunajska cesta 38, I. nadst.

— **Slovensko zdravniško društvo** ima svoj izredni občni zbor v četrtek, dne 6. marca ob 4. pop. v mestni posvetovalnici na ljubljanskem magistratu. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Löschner-Maderjeva ustanova. 3. Izprememba društvenih pravil. 4. Volitev odbora po novih pravilih. 5. Samostojni predlog. 6. Eventualia.

— **Na naslov višjega poštnega ravnateljstva in Narodne vlade v Ljubljani.** Pretečeni teden je bil končan prvi tečaj poštinih oficijantk in oficijalov. Odkar imamo samostoj. državo SHS, pridatje je in kandidatke so odsle v svojo novo razne kraje. Plače ne dobe tri mesece, da napravijo še en tečaj in izkušajo, prav nobene, pač pa bodo morali plačevati še

pristojbino, da bodo lahko zastopali delali na poštini uradih. Ker so to navadno slonovi in hčere revnejših staršev, ki so že zdaj mnogo žrtvovali za njihovo izobrazbo, bo to hudo breme, posebno ob tej dragini. Opozorjali bi, naj bo država SHS naprednejša kot stara Avstrija in naj da tem kandidatom in kandidatnjam primerne mesečno podporo, da tako razbremenijo itak vsled draginje tako prizadete starše. Upamo, da uvidi vsak, da ta denar ne bo stran vržen, ampak upravičen zaslužek za delo kandidatov in kandidatke.

— **Z Jesenic.** Opozarja se ponovno na koncert, ki se vrši 23. marca v Delavskem domu na Jesenicah. Del čistega dobička se obrne v korist srbski siročadi. Pokazimo bratom Srbom, da je njihova usoda naša usoda, njihovo trpljenje tudi naše trpljenje.

— **Delovno dolžnost** so uvedli na Češkem s posebnim zakonom narodnega sveta. Glasom tega zakona poslej brezposelnim za nedelje ne bodo izplačevali podpore; podpora za družine poslej tudi ne bo smela presegati 10 K dnevno. Dalje pravi zakon: »Vsi državljani so dolžni, da po svojih telesnih močeh in duševnih zmognostih delajo bodisi kot samostojni podjetniki ali pa nastavljenici. Vsak nezaposlenec je dolžan sprejeti delo, ki mu ga javna uprava ponudi, posebno pri zasilnih delih.«

— **Društvo davčnih izterjevalcev** sklicuje svoj letni občni zbor na nedeljo 2. marca t. l. v gostilni »Pri novem svetlu« na Marije Terezije cesti v Ljubljani ob 1. uri popoldne in se nujno pozivljajo vsi stanovski tovariši, da se točno in gotovo udeležijo tega sestanka, ker se mora društvo preosnovati in si določiti svoj cilj za bodočnost. Vabijo se tudi tovariši iz bivše Štajerske in Koroške v Jugoslaviji in se pričakuje polnoštevilna udeležba. — Fr. Rojec v Radovljici.

— **Vižin Anton**, podpor. SHS, Tržaškega pp. v Mariboru, javlja, da se nahaja kot skladiščni častnik istotam. Če ga išče brat Jožef, naj bi takoj prišel v Maribor; za vse je preskrbljeno.

— **Podružnica Slovkove zveze za novomeški okraj** ima svoj izredni občni zbor v četrtek, dne 27. t. m. ob 1. uri popoldne v stari gimnaziji v Novem mestu s sledečim sporedom: 1. Otvoritev zborovanja; 2. »Česar narod tu je treba, ti podeli mu ljubo!«, predava J. Grad, okrajni šolski nadzornik; 3. nekaj nasvetov in pomislekov k reformi ljudske šole, predava L. Koželj; 4. volitve novega odbora; 5. samostojni predlogi; 6. slučajnosti. — Vsi člani, ki se tega zborovanja udeležijo, so pouka prosti.

— **Iz Medvod smo prejeli:** Z zadovoljstvom čitamo v vašem cenjenem listu, kako prehajajo nemška industrijska podjetja v domače roke. Denarne zavode, predvsem pa ministrstvo za industrijo bi pa opozorili tudi na papirnice v Vevčah, Medvodah in Goričanah, katere so last velenemške akcijske družbe Lekam-Josefthal na Dunaju. Kako velikega narodnogospodarskega pomena je ravna papirna industrija za celo Jugoslavijo in kako lepo bodočnost ima pri nas zagotovljeno, kjer imamo mnogo lesa, bi bilo pač odveč poudarjati. Tudi delavstvo v Vevčah je takoj po prevratu prosilo Narodno vlado, da ukrene vse potrebno, da se te papirnice podzavajo. Kar je glavno, je pa ta družba tudi posestnica skoraj največje vodne moči na Kranjskem, in sicer na Savi v Medvodah-Vrje, za katero se je pred vojno deželni odbor zelo potegoval in celo tožaril. Podrobnosti iz te pravde nam žal niso znane, ker se je vse vršilo bolj tajno, dejstvo pa je, da je družba Leykam-Josefthal še danes posestnica te vodne moči, ki bi proizvajala, ako se moderniziramo, več tisoč konjskih sil, in to pred durmi Ljubljane. O kakih zaslugah družbe Leykam-Josefthal za Slovence ne more biti govora, nasprotno je pa znano, kako je ta tvrdica pred vojsko prav po židovsko izrabljala naše delavce, oškodovala deželo vsled zgoraj omenjene pravde baje za pol milijona kron, nas kmetje, obrtnike in trgovce pa tudi za lepe tisočake, ker bi že pred vojno lahko imeli toliko zaželeno elektrarno, če bi ta družba tako temu ne nasprotovala in se branila prodati svoja podjetja naši deželi. Dalje je pošiljala centrala iz Dunaja k nam le trde nemške uradnike, vzdrževala pri nas nemške šole po navodilih proslule Südmarke, ves dobiček iz teh tovarov so pa pobasali židje na Dunaju in v Berlinu! V teh tvornicah se je letno produciralo čez 700 vagonov papirja srednje vrste, kateri se je večina izvažala na Balkan in v Malo Azijo, V Belgiji in na Angleškem so izgnali Nemce, pri nas naj imajo pa še v rokah najbolj važna in dobičkosna podjetja! — Domačin.

— **Svetovno gospodarstvo** obeta znaten korak k izboljšanju. Voznina na morju za blago in osebe bo po mnenju angleškega finančnega ministra kmalu znatno nižja, kakor je bila dosedaj. Angleži in Amerikanci gradijo namreč toliko novih

ladij, da bo tonaža v par mesecih najmanj tako velika, kakor je bila pred svetovno vojsko. Za ureditev gospodarstva v Evropi je to dejstvo neizmerne važnosti, kajti dovažati bo mogoče surovine in izdelke ter založiti našo izsesano Evropo.

— **Donava, mednarodna prometna pot.** Preko Amsterdama prihaja iz Pariza vest, da se uporaba Donave kot najvažnejše srednjeevropske vodne poti internacionalizira. Gotovo je rešitev tega vprašanja zelo važno tudi za nas, ker je Donava tudi za severnovzhodni del naše države vevlačna prometna žila.

— **Listnica uredništva.** Jesenice: Z ozirom na poravnavo spora med delavstvom bo najboljša, če dopisa ne priobčimo. Bog daj srečo! Pozdravljeni vsi tovariši!

Ljubljanske novice.

lj **Zopet v domovini.** V Ljubljano se je vrnil kot nadporočnik jugoslovanske legije profesor Ludovik Vagaja. G. prof. Vagaja je prišel kot ujetnik v Rusijo, kjer je stopil v jugoslovansko legijo. Svoj čas je zaradi tega avstrijske oblasti odredila zaplembo njegovega premoženja, njegova samega pa seveda določila za vislice. Sedaj se je g. profesor po štirih letih in pol vrnil čil in zdrav v svojo domovino. Dobrodošel!

lj **»Rhododendron«** je naslov veseligrig, katero vpriporita danes, dne 23. t. m. šentpeterski in meščanski »Orel« v Ljudskem domu ob 7. uri zvečer. — Igra nam slika življenje letovisnarjev in planšarjev v Mojstrani ter je polna veselih prizorov. Prijatelje »Orel« vabimo k obisku. Vstopnice se dobe eno uro pred predstavo pri blagajni v Ljudskem domu.

lj **Francosko-slovenska organizacija.** V ponedeljek, dne 24. t. m. se prične pouk v francoskem jeziku, in sicer v I. drž. gimnaziji. V društvenih izkaznicah so razvidni dnevi in ure za vsakega člana. Na izkaznici določene dneve in tam določene ure naj pride vsak član v I. drž. gimnazijo. Knjig ni treba! Vsakdo naj prinese sboj zvezek in svinčnik. Kdor še ni dobil društvene izkaznice, naj pride takoj ponjo v društveno pisarno, Narodni Dom, I. nadstropje.

lj **Slovenska Marijina kongregacija gospodov.** Redni tedenski shod v ponedeljek, dne 24. t. m., ob pol 8. uri zvečer v kongreg. kapeli oo. jezuitov.

lj **Nedelja dan notranjega mira.** Propoved v nedeljo, dne 23. t. m., ob 5. uri pop. v kapeli oo. jezuitov.

lj **Kostanj na prodaj**, in sicer trije petletni in dva desetletna, na vrtu Elizabetne ceste 9.

Shod železničarjev proti italijanskim nasilstvom.

Včeraj zvečer je bil v Mestnem domu javen železničarski shod, ki ga je sklicala socialnodemokratska splošna železničarska organizacija za Jugoslavijo. Shoda se je udeležil kot zastopnik deželne vlade tudi poverjenik za promet, dr. Pestotnik. Predsedoval je predsednik organizacije Marcel Žorga. Prvi govornik Kopač je naglašal, da se ni nikdar pričakovalo, da bo italijanska vlada s takimi nasilnimi sredstvi zatirala železniško gibanje v zaslednem ozemlju, kot je to storila sedaj. Že v začetku okupacije so tožili železničarji, da jih hoče italijanska vlada nižje plačevati kot prejšnja uprava. Obljubljenih 50 % zvišanih draginskih doklad jim niso izplačali ter prelomili dano besedo. Dne 1. februarja so železničarji na sijajno obiskanem shodu v Trstu sklenili, da stopijo v stavko. Italijani pa so s svojimi karabinjeri položili stavkarski odbor in druge železničarje, postavili jih pred vojno sodišče ter kruto obsodili. Tako se niti pod Avstrijo ni zatirala svoboda posameznega delavca. 50 železničarjev je dobilo 121 let zapor. Medtem, ko je bil proletarijat solidaren, je bila tudi buržoazija. Južna železnica je posodila pet strojev Italiji, medtem ko so jih Italijani 16 naših zažgali. Govori se, da hočejo poslati tudi naše železničarje v zasledeno ozemlje. Ako se to zgodi, hočejo železničarji ustaviti delo na celi progi. Gotovo je, da od naših železničarjev ne bo šel nikdo preko Logatca. — Na to je predlagal resolucijo, ki protestirajo proti italijanskemu nasilju. — Poverjenik za promet dr. Pestotnik je pripomnil k predlaganim resolucijam z ozirom na točko o izposojevanju lokomotiv, da obsoji med posameznimi železniškimi ravnateljstvi dogovor glede medsebojnega izposojevanja vagonov in lokomotiv. Nam gotovo ni bilo lahko posojati vozovni park Nemški Avstriji, s katero smo bili v boju, lažje je bilo zaradi češke. Toda gre za prevoz ententnih živil, ker je ententi mnogo na tem, da se ne razvijejo v srednji Evropi tako razmere kot v Rusiji, da bo zmogla plačati srednja Evropa vojno odškodnino. Mi smo odvisni od naklonjenosti entente. Pričeli

smo se pogajati in smo izjavili, da smo pripravljeni posoditi vozovni material, a ne Italiji, marveč ententi. To pa pod pogojem, da se vrne nepoškodovan. Naša vlada torej vagonov in lokomotiv ni posodila Italiji, temveč ententi. Ameriška komisija je posredovala in mi smo dokazali, da nismo mi krivi, ako se prevoz živil ne vrši redno, ampak nesposobnost Italijanov, ki nas na drugi strani hočejo očrniti pred vsem svetom, češ da niti stradaljočim ne privoščimo kosček kruha in da nismo zmogni, vzdrževati redu. Deželna vlada mora biti naklonjena ententi zaradi transportov živil, soglašam pa z resolucijo, kar se tiče italijanskih nasilstev, ki kažejo, da Italija ni svobodnomiselna država, ampak dežela zatiranja in nasilstva. — Dr. Korun je pozdravil shod v imenu izvršilnega odbora socialnodemokratske stranke. — Sodrug Petejan je pozdravil shod v imenu razredno organiziranega delavstva. Apeiral je na italijanski proletarijat, kakor tudi na proletarijat vsega sveta, naj ne pušči, da bi ostalo okupirano slovensko ozemlje odtrgano od svoje domovine, ker bi rodilo to le nov irendentizem in nove vzroke vojn. Sprejete so bile odločne resolucije.

Prvi veliki simfonični koncert

orkestra vojaške godbe SHS iz Maribora.

Kdaj smo imeli že zadnji svoj orkester? Daleč je doba. Spomin mi uhaja daleč v dobo Slovenske filharmonije. Tam smo končali pred vojsko in danes po vojski smo zopet začeli, začeli pa po pravilu prave umetnosti in vede, ki tam začenja, kjer je prednica nehala. To je zopet slovenski orkester, ki je sviral tako izborno. To je orkester narodnega ljubljence, generala Maistra, ki ga je osebno pripeljal predstaviti srcem Slovenije. Mi smo mu zato hvaležni, občinstvo je prav cenilo to veliko prosvetno zaslugu prvega slovenskega generala in ga pri vstopu v dvorano burno pozdravilo. Ko ga je v imenu Slovenije lepo pozdravil dr. Ravnihar in je odgovoril Maister-pesnik kratko: »Iz srca me veseli, da mi priznaš moj trud, narod moj! Hvala ti, narod moj, odslej bom še bolj tvoj!« — ni hotelo biti ploskanja konca. To ni bilo osebno malikovanje, to je bil izbruh žive ljubezni, iskrene hvaležnosti in pristranskega veselja.

Velik je Maistrov orkester, poln, čeprav so basi morda prebiki, prežet prave ljubezni do umetnosti, to smo videli. Vzorna disciplina ga diči, ki mu bo pomogla do popolnosti.

Dvočakov »Kmet in navihane« je pestro razpredena overtura. Igrali so jo dobro.

Schubertova nedovršena simfonija v H-molu ni njegovo najboljšo delo. Vendar je bilo proizvajanje zelo mično. Posebno lepo je bila izklesana glavna misel, ki se v temelju štrikrat ponavlja. Prav dovršen je bil andante, kjer je pokazal orkester posebno spretnost v pp in točnost v prelivajočih se stavkih. —

Res biser večera pa je bila Peštova koncertna overtura »Jugoslavija«, ki je posvečena generalu Maistru. Zazdoba se mi je, da je to slavnostna godba, polna svetih zaobljub, goreče molitve, svetega navdušenja, ki preveva ves slovenski svet ob pirovanju generala Maistra v Slovenijo. V prvem delu se menja v duru in molu glavni motiv naše »Naprej« in himne »Lepa naša«. Razpredene so misli tako lepo, tako mojstrsko, da smelo trdim, da je to najboljšo slovensko delo svoje vrste, ki je gotovo zrelo za svetovno odred. Med glavnimi mislimi, ki se kot vroča kri prelivajo po skladbi, čutiš najprej slovenske cvetke, ki spremljajo in navdušenje, i molitev i zaobljube. Nekako v sredi se oglasi v iskreni molitvi celotna srbska himna v krasni spremljavi. Nato slede pestri srbski in hrvaški motivi z živahnim »kolom«. Zopet čuješ slovenske motive, nežne, prosočne, mehke, kot je naša duša mehka — mesto »Lepa naša« s harfo in sklepno se ti zdi, da se je odprlo nad milo Jugoslavijo samo nebo. Mogočno se dvigne harmonija in spev, v orkestru čuješ orgle, v ozadju zapoje zvonovi, miruje, ves narod od Soče do Vardarja se sirne v en slavospev »Lepa naša domovina!« Ne vem več, kdaj me je katera skladba tako prevzela, kot ta spev. Mislim, da ga ni bilo v dvorani, ki bi mu ne zaplapolala kri, ki bi ne bil ob tej skladbi čutil gorke ljubezni do domovine in do umetnosti? Navdušeno priznanje skladatelju, ki je sam vodil orkester, ni hotelo pojenjati. Skladba je vredna velike dobe, vredna narodnega praznika, zapisati jo moramo na prvo stran svoje orkestralne narodne glasbe. Overturo jutri ponove.

Po odmoru so zaigrali še Smetanovo simfonično pesnitev Višegrad, t. j. prva slika iz velikega dela »Na vlast«. Skladba je za jugoslovansko overture skoraj ugonila. Prav izborna pa je bila Goldmarkova »Sakuntala«. Stopnja koncerta overture je bila prav mogočna, vse proizvajanje prav dobro.

Orkester je vodil prav spretno s primernim ognjem kapelnik Ferdo Herzog.

Lepemu uspehu iskreno čestitke in prisrčno hvalo! Nam bodri! Kdaj pa Ljubljana? B.

Nalnovelše.

KRVAVI SPOPADI V GRADCU.

Gradec, 22. febr. (Lj. k. u.) Dunaj, kor. urad poroča: Po odreditvi deželne vlade in vojaških poverjenikov so bili danes razni deli mesta zasedeni po veliki množici narodne brambor, dijakov, žandarmerije in policije. Pripadnikom komunistične stranke je bilo tako onemogočeno zborovati, kakor so nameravali na trgu »Svobode«. Okrog 500 oseb se je radi tega popoldne zbralo v Göstingerjevem gaju, ki je približno eno uro od središča mesta oddaljen. Govorili so vodje komunistov. Potem so odhajali zborovalci v skupinah v mesto. Vsi mostovi preko Mure so zastraženi po vojaških oddelkih s strojinami in je tako onemogočen vsaki večji skupini ljudi priti v notranje mesto. Na Murskem trgu je prišlo po 5. uri popoldne iz dosedaj še neznanega razloga do streljanja. Uspeh je bil: 4 mrtvi in 6 težko ranjenih.

Gradec, 22. feb. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Danes popoldne je prišla večja deputacija pod vodstvom komunistov Brodniga in Marescha k deželniemu glavarju dr. von Kaanu, da ji naznanijo svoj odgovor na zahtevo, ki mu jih je predložila predvečernjimi. Deželni glavar je izjavil, da hoče deželna vlada sporočiti svoje stališče napram njihovim zahtevam, in sicer ne morda pod kakršnimkoli pritiskom, marveč ker je mnenje, da ima vsak državljani pravico do odgovora na svoje vprašanje. Dr. von Kaan je nato obrazložil stališče deželne vlade glede vprašanja prehrane in glede stanovanjskega vprašanja, zadeve pohabljenec, odpravnine volakom in povratnikom itd. Pripomnil je, da se morajo vsi sloji prebivalstva družiti v svrhu vzdrževanja reda in miru in da bodo za kršitev miru in reda odgovorni oni, ki ne bi podpirali deželne vlade, ki varuje interese vsega prebivalstva. Deželni glavar je sveril voditelje odposlancev, izsilili zborovanje, ki ga nameravajo prirediti danes popoldne na Freiheitsplatzu. Oba voditelja komunistov sta protestirala zoper preprečitev zborovanja, na kar se je deputacija poslovala. — Deželna vlada je izdala obširne odredbe, da zagotovi red in mir v mestu.

PROTIREVOLUCIJA NA BAVARSKEM.

Frankfurt ob Meni, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Iz Weimerja se javlja: Kakor so doznali danes popoldne na pristojnem mestu, je Auer umrl na posledicah večernjega atentata. Vest, da je tudi minister Rosshauptner bil ranjen, se dozdnevno ne potrjuje; pač pa se z gotovostjo trdi, da se nahaja Rosshauptner v monakovski okolici in da organizira ondi gibanje proti špartakovcem. Po sedanjem položaju so v Monakovem le nezanesljive čete, o katerih se domneva, da so v zvezi s špartakovci. Čete v okolici mesta so pa baje zanesljive. Namerava se sestaviti vlada, kateri bi pripadali le večinski socialisti. Dasiravno nimajo večinski socialisti večine prebivalstva za seboj, so se vendarle tudi meščanske stranke izjavile sporazumne s sestavo takega ministrstva, ker uvidevajo, da je edino na ta način mogoče zopet vzpostaviti mir in red.

PAPEŽEV NUNCIJ V PRAGI

Praga, 22. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V torek dospe v Prago papeški nuncij Valfrid di Bonzo, trebizondski nadškof. V torek, dne 26. t. m. ga bo sprejel predsednik republike v posebni avdijenci. Pozneje dospe v Prago tudi še drugi zastopnik Vatikana, ko bodo odnošaji med obema državama definitivno urejeni. Zastopnik cerkvene države se bo z našo vlado pogajal o definitivni ureditvi medsebojnih odnošajev.

ČESKE ZAHTEVE BODO ZMAGALE.

Praga, 22. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: George Herron, Wilsonov zaupnik, je izjavil po čehoslovanskem vprašanju, da je trdno prepričan, da bodo češke zahteve na mirovnem posvetu zmagale.

MIROVNI POSVET.

Pariz, 22. febr. (Lj. kor. u.) »Agence Havas« poroča: Ministri alijiranih in asociiranih držav so se zbrali večer popoldne pod predsedstvom ministra Pichona k seji. Vprašanje o ustanovitvi medpasa med Rumunijo in transilvanskimi Ogrji se je vrnilo vrhovnemu vojnemu svetu v Versaillesu. Minister Clementel je prebral sklepe ko-

misije, kateri je poverjen delavni načrt za pregledovanje gospodarskih vprašanj. Ta komisija je sklenila, da odda prehodne odredbe gospodarstvenemu svetu, ki ga je ustanovila po Wilsonovem predlogu mirovna konferenca. Odredbo trajnega značaja bo preiskala posebna komisija, ki bo imenovana v prihodnji seji konference. Petorica poslancev, ki je pripravila delavni načrt komisije, je dobila nalogo, določiti način delovanja v subkomisijah, in bodo predlagali sestavo komisije z ozirom na opazovanja lorda Milnerja glede razdelitve britanskih dominijonov.

Pariz, 22. febr. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Svet desetorice se je zbral danes pod predsedstvom Pichonovim, ki je otvoril sejo s prošnjo do zastopnikov alijiranih držav, naj imenujejo namestnika Clemenceaujevega, ki sedaj ne more prisostvovati sejam. Naprosili so Pichona, naj predseduje on še nadalje. Koncem seje je predložil danski poslanik svetu zahteve Danske po Šlezvigu, ki jih bo presodila komisija, kateri je poverjeno proučevanje belgijskih zahtev.

PROTI ANARHISTOM NA OGRSKEM.

Budimpešta, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Tekom današnjega dne je bila zaradi rojalističnega gibanja uvedena nova preiskava. Na čelu gibanja je približno sto slušateljev politike, ki pripadajo skoro vsi plemstvu. Na prsih nosijo znake z napisom: »Ogrski kraljevski klub rojalistov«.

Budimpešta, 22. febr. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: »Az Est« objavlja na vodilnem mestu pozornost vzbujajočo vest, da je vlada sklenila uvesti najodločnejše postopanje proti rojalističnim protirevolucionarjem. Rojalisti čaka enaka usoda, kakor komuniste in boljševike. Za prihodnje dni se napovedujejo že senzacionalne aretacije.

STAVKE NA OGRSKEM.

Budimpešta, 22. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V raznih ogrskih krajih so železniški uradniki pričeli stavkati. Povod te stavke je, da je zasedeno ozemlje v prometnem oziru popolnoma odrezano od ostale Ogrske. Uradnike, ki so se branili nastopiti službo baje pretepajo.

Jugoslovanski-italijanski spor.

Z raznih vidikov smo že utemeljevali in postavljali dokaze, da je zasedeno ozemlje neoporečno naše. Vseučiliški profesor dr. Nachtigall je z večjo roko literarnega historika in filologa osvežil in pokazal najstarejšo dobo ozemlja, ki danes v mučni negotovosti čaka odločitve. Prav in dobro je napravil.

V mirnih dneh smo morali dan za dnevom poslušati in brati frazerske dokaze neodrešenosti in dvatisočletni italijanski autohotnosti in kulturi in že tedaj niso izdali stvarni dokazi pri ne-nasitnem irendentskem šovinizmu nič. Danes je tem manj mogoče italijanskemu imperializmu odpreti oči, da vidi resnico, ko mu gre le za militaristične meje in gospodarsko izrabljanje naših krajev. No, brošura ni namenjena njim, temveč onim, ki bodo odločevali.

Opirajoč se na romanisti Italijana dr. M. Bartoli, Joe, dr. P. Skoka, na zgodovinarje prof. K. Jirečka, Kosa, Rutarja izvaja profesor Nachtigall:

Sporo ozemlje, Dalmacija s Primorskim, je bilo prvotno ilirsko, kjer je proniknila pod vplivom Rimljanov v dobi provinc tekom časa retoromaniščina, ki bi imela z italijanščino toliko skupnost ko n. pr. rumunščina. Ob času preseljevanja narodov — v šestem stoletju so prišli Slovenci in Srbohrvatje in zasedli te pokrajine — v Benečiji celo globoko v Italijo — in Retoromani so se asimilirali slovanskemu plemenu. Bartoli je dokazal (cf. str. 4), »da je med staroromanskimi dalmatinskimi elementi in italijansko-beneškim narečjem sedanjih dalmatinskih laških kolonij ne le bistvena jezikovna razlika, temveč da so se prvi ohranili pretežno v srbohrvaščini, med tem ko so drugi iz jasnih razlogov (beneški republiki je bilo pač na tem, da si s svojim življenjem utrdi vzhodno obal!) importirani mnogo pozneje, ko so bili Slovani že več stoletij glavni in takorekoč edini prebivalci dežele ter se je izvečine že bila izvršila slavizacija in vzprejem starejših romanskih elementov.«

Tako italijanski učenjak-filolog. Zgodovinarji nam podajajo iste zaključke. Beneška republika je šele

* Dr. R. Nachtigall: Južnoslovansko-italijansko sporno vprašanje. Izdala in založila »Omladina«, 1919. Tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 1 K. Str. 19.

okoli l. 1000. zasedla deloma Dalmacijo in šele pozneje Istro. Kljub beneškemu in avstrijskemu pritisku se je ohranil slovanski element na vsem svojem prvotnem ozemlju, z izjemo raznih obrežnih gnezd, kjer pa tudi ni izginil. Vse kričanje Italijanov iz mirnih in sedanjih dni ne more pobiti dejstva, da so vsi neodrešenci le pričel ostanek sistemizirane kolonizacije beneške republike in zgled razmer poitalijančenega slovanskega življa, ki so ga množili leto za letom z odprtimi rokami vsprejeti regnicoli in obrambni — recte ofenzivni društvi »Legge nazionali«, »Dante Alighieri« in kar je bilo še podobnih zvez, ki so, upajoč na prihodnost, pripravljale tla. Zgodovine vendar niso mogle zabrisati, kaj da bi živo silo zdravega ljudstva uničile! Niti avstrijska vlada ni opravila nič, ko je pod Jožefom II. in njegovo materjo skušala italijanizirati Trst, ki je štel tedaj 5700, z okoli 10.183 ljudi. Za italijanske dopise so morali imeti tolmače! (Cf. str. 15.) Iz polpretekega časa pa nam je tako znano, kako so si Italijani in Nemci ob vsaki priliki podajali roke, da bi nas učiteli in zagospodarili naši zemlji. Isto vlogo kakor Nemci na Korškem in Štajerskem so od beneških časov dalje igrali Italijani ob Adriji in na Gorškem, le da niso dosegli ob primorski zavednosti toliko.

Ne samo zavednosti, tudi okoliščinam in razmeram se imamo zahvaliti, da je Goriška kakor je bilo kompaktno slovensko. Furlani-Retoromani, ki so se ohranili, so bili in so še deloma mirni sosedje, vkolikor ne igra vloge irendentske vzgojena inteligenca. Goriški Furlani, ki so jim dala naša Brda prvega pesnika Pietra Zoruttija, sami niso naklonjeni Italiji in zato se tudi ljudstvo ni moglo navdušiti in vživeti v protislovensko gonjo. Zato nisno ob svoji meji od morja do Gorice izgubili pravzaprav nič. Zanimivi so številni slovenizmi v furlanščini, o katerih je razpravjal Strekelj.

Drugi vzrok, da je Goriška enojezična je, da smo bili v zaledju in da so morali beneški Slovenci in Retzijani čutiti pritisk denacionalizacije onkraj stare meje. In tam smo izgubili dosti. Neglede na meje, o katerih govorijo krajevna imena še globoko v Benečiji in so danes priča davnih stoletij, so Italijani po 1866. letu vtisnili naše zaokroženo ozemlje beneških Slovencev in ga, n. pr. ob Teru že do malega raznarodili. Ne »filološki imperializem«, realna narodna zahteva in mora biti, da rešimo tudi beneške Slovence in Retzijane, ker drugače jih bomo poznali čez kako leto le še v Bandonina de Courtenayevih delih in kdo ve, če nam ne bi potem v doglednem času isti filolog obujal spomina na lepi cerkljanski dialekt, ki je bil...

Hočem reči: »filološki imperializem« gori ali doli, od naših historično-etnografsko utemeljenih zahtev od juga do severa ne smemo odnehati ne za eno vas!

Dr. Joža Lovrenčič.

Smer naše gospodarske politike.

Država Srbov, Hrvatov, Slovencev je sestavljena iz štirih gospodarsko-različnih pokrajin. Jedro tvorijo bivša kraljevina Srbija s svojo dosedanjjo politično in gospodarsko svobodo. Črna gora kot poseben gospodarski del sploh ne pride upoštev, vsled tega jo ne bomo tukaj kot tako vzeli v razpravo. Druga pokrajina je Bosna in Hercegovina, katera se je razvijala popolnoma zase pod posebno zakonodajo in upravo bivšega skupnega finančnega ministrstva, pri čemur so enkrat prevladovali avstrijski, enkrat madjarski interesi. Vedno pa je avstromadjarska uprava imela za cilj, da deželo gospodarsko kolikor mogoče izsesa, in se ni nikdar ozirala na koristi tamošnjega prebivalstva, ki se je gospodarsko udeleževalo le pri praprodukciji, to je pri poljedelstvu. Vse drugo so imeli le tuji v rokah. Nekdanje zemlje, spadajoče pod krono sv. Štefana, to so Hrvatska, Slavonija, Medmurje, Prekmurje, Banat, Bačka in Baranja spadajo k tretjemu gospodarskemu kompleksu, ker so spadale pod madjarsko interesno okrožje in so bili popolnoma odvisni od gospodarske politike, ki jo je Budimpešta diktirala.

Naravno, da je imela ta pred očmi vedno le koristi Ogrske in protežirala povsod edino le ogrski element. Dejstvo, da je imela Hrvatska Slavonija na gospodarskem polju neko gotovo avtonomijo, ni spremenilo mnogo na tem položaju, ker se je smela gibati ta avtonomija edino v mejah, začetanih ji od ogrskih vladodržcev, ki so natančno pazili, da se ni ta meja ni za las prekorčila, tako da ni mogla Hrvatska Slavonija za celo dobo hrvatsko-ogrske nagodbe ničesar velikega ustvariti, nobenega dela, v kojem bi se lahko reklo, da je plod jasno določene državne gospo-

darske politike. Tako se je gospodarstvo razvijalo v vseh teh pokrajinah v približno enaki meri in dandanes, ko so vse te zemlje združene, vidimo, da ni bogve kakih razlik med njimi. Četrta gospodarska enota pa obstoja iz onih jugoslovanskih pokrajin, ki so bile nekdanj zastopane v državnem zboru na Dunaju, to so Slovenija, Istria in Dalmacija. V teh deželah je vladala dunajska, nemška gospodarska politika, ki je vedno in povsod favorizirala le nemški element, tako da so se slovanski kraji zanemarjali in služili k večjemu kot objekt za eksploatacijo od strani nemškega kapitala in nemških podvzetij.

Te štiri dežele so imele do sedaj štiri različne zakonodaje. Ne glede na to, da je prevladovala v Avstriji obrtno-industrijska smer na Ogrskem pa agrarna politika z obrambeno carino skupno s politiko industrijalnega razmaha, obstoje še mnoge druge razlike, ki se ne dajo na mah odstraniti. Naj omenim tu samo razliknost trgovske zakonodaje. Srbija ima svoje posebno trgovsko, menično in delniško pravo, ki bazira na posebnih temeljih in je v tem smislu tudi izdelano. (V Srbiji obstoja n. pr. koncesijalni sistem, ki varuje nacionalni značaj podjetij in zmognost podpisovati menice ima v Srbiji edino le trgovec.) Nekdanje pod Ogrsko spadajoče pokrajine so stale pod uplivom ogrskega trgovskega in meničnega prava, ki stoji na principu popolne svobode. Jugoslovanske pokrajine nekdanje Avstrije in Bosna-Hercegovina so imele nemško-avstrijske trgovinske postave. Isto razmerje vlada tudi pri drugih zakonih, tičočih se gospodarstva. Mislim, da ni treba posebej pripomniti, da je ta razliknost v zakonodaji vplivala na gospodarski razvoj posameznih pokrajin različno, ker so tu določila principijelnega značaja, ki so izraz različnih gospodarskih politik. Poleg tega moramo imeti pred očmi, da narodna zakonodaja tudi na gospodarskem polju varuje vedno tudi narodne koristi. Če pridejo te dežele, ki so imele različen razvoj, skupaj v eno državo, ne moremo jih gospodarsko kar naenkrat zlit v eno enoto, ampak moramo napraviti nekaj prehod, ako hočemo, da nastanejo kaotične razmere, ki bi uničile sploh vsako gospodarsko delo in napredek. Gre za to, da ohranimo tu gospodarsko kontinuiteto posameznih kompleksov — a samo za gospodarske ustroje nam gre tukaj, ne za kake politično-historično-narodne oblike — tako da pride izjednatostne polagoma. Vse moramo opuščati, kar bi lahko gospodarski razvoj ustavilo, oziroma otežkočilo. Državna centrala, k ima nalogo, da vodi gospodarsko politiko, mora te različne razvojne razmere naših dežel upoštevati. Le potem bomo vse gospodarske naloge v tem težkem prehodnem stanju izvršili. Povsod seve morajo biti merodajni samo gospodarski momenti. In seveda posamezni pokrajinski gospodarski ukrepi ne smejo biti v nasprotju z državno gospodarsko politiko. Na ta način bomo tudi dosegli ono, česar naša mlada država najbolj potrebuje, produktivno delo stvarjenja novih gospodarskih vrednot na vseh poljih, poton katerega bomo prišli v svoji politični svobodi, ki je že imamo, tudi do gospodarskega osvobojenja.

Za sestavo napovedi o dohodnini, za katero pošiljajo davčni uradi ravnokar tiskovine, služi Valentin Zunova knjiga pod naslovom »Dohodnina. Določbo o dohodninskem davku« itd. Na podlagi te knjige, ki ima tudi praktične vzorce, ti bo takoj jasno kaj in kako ti je treba napovedati in kaj smeš odbiti, da uveljaviš vse olajšave in se ti zniža davčni postavek. Ta praktična knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja 2 K. Napoved je s pomočjo te knjige zelo lahka in priprsta.

Razne novice.

r Dunaj brez mesa. Dunaj je zadnje dni brez mesa. In tako bo ostalo nekaj tednov. Dovoljeno ni uživati ga ne po gostilnah, ne po zasebnih stanovanjih. To pa ne velja samo za govedino, temveč tudi za telečje, svinjsko in kostrunovo meso. Samo ribe smejo Dunajčanje še uživati ter perutnino in divjačino. Zaloge mesa so popolnoma pošle, v Argentini pa je mogoče dobiti meso samo še za visoke cene, namreč po 70—80 K kilogram, zakaj tudi v Ameriki so pri koncu z govejo živino. Namesto govedine dobijo Dunajčanje ovsen riž.

r Ana Jakovlova petrograjska diktatorica. Iz Stokholma poročajo dolgi članki o boljševiški strahovladi na Rusovskem ter o petrograjski diktatorici Ani Jakovlovi. Nekaj časa se je sodilo, da bo zmaga sovjetsko vlado protirevolucija, ki jo podpira ententa z denarjem, orožjem in vojaštvom. Ali kmalu je nastopila reakcija. Boljševiške vrste so z novimi silami nastopile zoper revolucijo. Novi sovjet delavcev in kmetov je vzel krepke vajeti v roke. Na čelo je stopilo mlado dekle, 21letna prerokinja, ki se ne straši nobenih

krutosti, da bi dosegla svoje blazne nakane, posnemajoč sanjavega Rasputina ter krutega Robespiera. O njeni preteklosti se prav malo ve. Ali čimbolj tajinstveno je njeno dosedanje življenje, tem boljše, zakaj slabost Rusov je bila vedno ljubezen do tajinstvenosti. Ana Jakovlova je danes geslo rdeče garde in laje Petrogradu svoj krvavi pečat. Tujec ne bi danes več spoznal bivšo prestolico belega carja. Smrt, plen, groza in strah gleda iz vsakega kota. Svoj čas prelepi prospekti so pokriti z raztrganimi plakati, črepanjami, z ostanki zidu, pročelja hiš so obstreljena, porušena, tlaki razdrti, na hišnih vogalih so nagradene barikade, na kojih stražijo kitajski in korejski vojaki. Blede, medle postave se plazijo preko ulic. Včasih se vlačijo zgodaj zjutraj kričeče drhali pijanih rdečih gardistov. Lakota je nepopisna. Vsak dan se natisne v Petrogradu za 90 milijonov rubljev, ki pa nimajo skoro nobene vrednosti več. Nič ne dobi več za bankovce. Dan na dan umre od lakote na stotine ljudi. Straže rdeče garde patrolirajo po mestu in iščejo »osumnjenih ljudi«, to je ljudi starega režima. Podpis Ane Jakovlove je na vsaki tirnici. Nesrečnika odpeljejo in običajno usmrtijo. Tako vlada Ana Jakovlova... Nesrečna velika slovanska dežela, kdaj pride tvoj odrešenik?

r Modri diamant. Kakor poroča pariška »Liberté«, so našli na diamantovem polju v New Jagersfonteinu v Južni Afriki prekrasen moder diamant, ki tehtja 383 in pol karata. Imenovani dragulj sodi med najkrasnejše drage kamne, ki so jih doslej našli.

r Bojkot nemških botanikov v Belgiji. Iz Bruslja poročajo listom: Kraljevo botaniško društvo je sklenilo, črtati vse avstrijske in nemške člane in pozvati belgijske botanike, da bi prenehali gojiti in vzdrževati stike z znanstvenimi društvi rečenih dveh držav.

Gospodarske novice.

g Oskrba Bosne in Hercegovine. Javljajo nam iz Sarajeva, da je enketa, katera se je obdržala pri vladi, odločila razen ustanavljanja maksimalnih cen še tudi poostrenje kazni, odrejane za pretiravanje cen, zatajitev zaloga itd. Zadnji Zbornik zakonov in naredb pri naša o tem vladno naredbo. Obelodanjena je tudi naredba, s katero se zakazuje oblastem, da popišejo prazne prostore, ki so prikladni za stanovanja. Občina bo izdajala izpraznjena stanovanja in vse prazne prostore v prvi vrsti takim osebam, katere morajo v javnem interesu bivati v mestu.

g Trgovski promet Dalmacije z ententom. Pokrajinska vlada za Dalmacijo je poslala tamkajšnjim poveljnikom francoskega, angleškega in ameriškega brodovlja poročilo z namenom, da pokaže zunanjemu svetu naše ekonomske razmere in potrebe ter da tako utre pot trgovskemu prometu v interesu ekonomskega razvitka Dalmacije. Poveljnikom je bil predan popis vseh stvari, ki jih mi potrebujemo, in popis onih, katere bi lahko mi dali iz Dalmacije za izmeno. Stvari, katere mi potrebujemo: premog, koks, modra galica, žveplo, bencin, petrolej, avtomobili, gumi, motorji vsake vrste, zdravila, kemični produkti, tekstilni proizvodi, čevlji, obleke, železo, razne kovine, žebelji, vsakovrstni stroji, štedilniki, peči, pumpe, električni material, steklo, manufakture, vagoni in sploh železniški material, keramika, porcelan, boje, olje za stroje itd. Stvari, katere lahko da Dalmacija za izmeno: cement, surovino za cement, vino, žganje, karbid, suhe slive, južno sadje, višnje, rogači, lovorovo listje, rožmarin, rožmarinovo olje, drva, kamen in mramor. Da se obistini ta izmera med nami in med zavezniki, je prvi predpogoj, da se vpostavi parobrodarska zveza, za sedaj vsaj vsakih 14 dni. Pokrajinska vlada je zaprosila seznam vseh trgovskih hiš, industrijskih podjetij in eksportnih firm, s katerimi bi se moglo stopiti v stik, ter da se v to svrhu uredi redni poštni, brzojavni in denarni promet.

g Tarif za prevoz blaga po železnici. Ravnateljstvo železnice kraljevstva SHS javlja: Od 15. febr. t. l. velja izjemni tarif (Xa) in (Xb) (rjavi premog itd.) tudi za pošiljke iz postaje Sentjanž kranjske dolenske železnice (direkcija Ljubljana).

g Nova bančna podružnica v Belgradu. Hrvaska Zemaljska Banka v Osijeku d. d. otvori 1. marca svojo podružnico v Belgradu. Ravnateljem podružnice je imenovan dosednji podravatelj belgradske podružnice Praške kreditne banke gospod Rudolf Pilz. — Dosedaj imajo v Belgradu svoje podružnice Hrv. Trgovinska Banka in Ljubljanska Kreditna Banka. Prva hrv. štedionica namerava v najkrajšem času otvoriti v Belgradu svojo filijalko.

g Čehoslovaki zabranili bančna nakazila kren iz inozemstva. Iz Prage poročajo, da je ministrstvo odredbenim potom pro-

povedalo vsako bančno nakazilo kren iz inozemstva. Izvzeti so samo slučajni nujne potrebe, kot plačevanje mezd in slinno.

g Zveza srbskih zemljedeljskih združenj o agrarni reformi. Upravni in nadzorni odbor Saveza srbskih Zemljoradniških Zadruga je sklenil v svoji seji dne 6. febr. sledeče: Agrarna reforma, koja mora biti hitro povedana, je eminentno ekonomsko vprašanje. A v to vprašanje segajo tudi druga vprašanja narodnega in državnega življenja, kot n. pr. finančno, socialno, politično, ter stoji z ureditvijo zemljiške posesti v vzajemni zvezi. Vsa ta vprašanja se ne dajo izločiti, dokler se njihov medsebojni vpliv ne spravi v soglasje. Za proučevanje vseh teh vprašanj moramo imeti točne in vsestranske podatke o vsem, kar se na nje nanaša. Prememba agrarnega stanja morala bi involirati v sebi tudi premembo vsega, kar sega v njegovo področje in obratno. Na podlagi točnih podatkov v pojedinih teh strokah se določi šele lahko njihov medsebojni vpliv in napravilo temeljite in dobro premišljene podlage za reformo. Danes nimamo potrebnih podatkov ter nismo v stanju napraviti jasen pregled našega dosedanjega agrarnega stanja, ker predvojna statistika o razdeljevanju zemljiške posesti ni sestavljena v svrhu reformiranja tega važnega vprašanja. Do danes nismo še s pomočjo kooperacije vseh faktorjev in strok, ki segajo v agrarno vprašanje, prišli do ocene medsebojnih vplivov njihovih interesnih sfer. Od predloženih treh načrtov Naredbe za izvršitev agrarne reforme, ki so bili pretresani v poverjeništvu, smatramo osnovo dr. Jand, čeravno vsled pomanjkanja potrebnih podatkov nepopolne, vseeno najboljšim za vse življenjske interese naroda in države, ki so tangirani od reforme agrarnega vprašanja.

g Društvo za razprodajo posestva Daruvar ponuja na razprodajo pod najugodnejšimi pogoji približno 260 jutrov bivšega vlastelinskega posestva, katero obstoji iz prvovrstnih njiv (oranice), livad, 22 jutrov vinograda, okoli 30 prostorov za zidanje hiš v sredini Daruvara, prekrasen vlastelinski dvor z divnim perivojem in mnogo gospodarskih poslopij. — Dvor je tudi prikladen za ureditev sanatorija ali za uvedenje kake industrije. Zemlja je sposobna za vse grane gospodarstva, posebno za vrtinarstvo, sadjarstvo, za pašnikarstvo in vinogradarstvo. Sam Daruvar je prometno in trgovsko središče zapadne Slavonije, a posebno je znan radi svojih znamenitih kopališč, vsled katerih se vedno bolj širi in mpoži. Bodočnost Daruvara je zagotovljena z raznimi industrijskimi in gospodarskimi podjetji.

g Francosko - ameriška visoka trgovska šola. V Bordeauxu na Francoskem se otvori francosko-ameriška visoka trgovska šola.

g Hotelirji centralnih vlasti bojkotirani. Sindikat francoskih hotelirjev je sklenil izključitev podanikov centralnih vlasti. Izvzeti so Elzačani, Poljaki, Čehi in Jugoslovani. Vsa nemška zastopstva bodo bojkotirana.

g Pomanjkanje strojev v Rusiji. Ze pred svetovno vojsko se je opazalo v Rusiji veliko pomanjkanje strojev, kakor gospodarskih tako tudi industrijskih. 53 odstotkov strojev se je moralo uvažati. A začela se je tudi domača proizvodnja strojev prav lepo razvijati, dokler je ni kaos ruske revolucije popolnoma strl. Sedaj ne dobi Rusija nobenih strojev od nikoder in ni upanja, da bi se to desolatno stanje popboljšalo, če ne bodo zrušeni boljševiki.

g Razno iz Italije. Lesna industrija je v zadnjem času prišla v stagnacijo. Veliko potrebo imajo na jelovini in bukovini. Hrasovine bodo imeli dovolj doma. Na splošno mora Italija uvažati mnogo mehkega lesa, medtem ko pokriva konzum trdega lesa z domačimi zalozgami in produkcijo. — Premog je sedaj monopoliziran, ker je država skupno z novimi prevoznimi tarifi za premog zaslužila na premogu silne vsote. — Glede brodogradnje se podvzete nove obsežne osnove. Konzorcij brodograditeljev se je zavezal, da zgradi v letu 1919 brodove z 75.000 registrovanimi tonami. — Med Benetkami in reko Padom je otvoren 20 km dolgi kanal, ki bo gromno gospodarske važnosti za gornjo Italijo, ker je tako urejen, da lahko plovejo na njem tudi težki tovorni brodovi.

r Nazadovanje alkoholizma na Nemškem. Statistika berlina. zdravstvenega urada izkazuje v vojnih letih, ko se je alkohol znatno podražil in omejila poraba, znatno nazadovanje obolenj na umu, ki jih povzroča alkoholizem. Dočim je bilo 1. januarja leta 1914 v javnih blaznicah in zasebnih zdraviliščih vsled alkoholizma obotelihih moških 3148, dne 31. decembra 1916 pa samo še 1896, tako da se je število znižalo za 1252. Seveda je treba tu vpoštovati, da se je število meškega prebivalstva sploh z vsakim letom manjšalo, vendar je vpliv omejitve pitja očividni.

To potrjuje tudi dejstvo, da se je v teh letih zmanjšalo tudi število ženskih alkoholikov, čeprav ne v toliki meri kakor pri moških. Tako je število ženskih bolnikov 1. jan. 1914 znašalo 382, dne 31. decembra 1916 pa le še 295, padlo je torej za 87. Še večja razlika se kaže v številu zaradi alkoholizma nanovo sprejetih.

g Svetovna žetev surovega sladkorja. Po najnovejši cenitvi hiše Willet i Gray v Njujorku se je v letih 1917—1919 pridelalo v poedinah delih sveta surovega sladkorja (po 100 kg), kot sledi: Evropa (Španija) leta 1917 do 1918 120.000, Amerika 118.320.100, Azija 113.866.300, Afrika 10.819.400, Avstralija 8.817.700, skupaj 251.943.500. V letih 1918 do 1919 Evropa (Španija) 120.000, Amerika 124.052.700, Azija 106.280.000, Afrika 11.700.000, Avstralija 7.120.000. Skupaj 249.272.700. Letošnja produkcija sladkorja zaostaja proti lanskemu za 2 milijona 670.800 meterskih stotov.

Vestnik S. K. S. Z.

*** Šišensko prosvetno društvo v Ljubljani** vabi vse društvenike in društvenice ter prijatelje društva k rednemu društvenemu predavanju (predava g. prof. Mantuanij), ki se vrši v nedeljo, dne 23. svečana t. l. ob 4. uri popoldne v prostorih hiše Favai poleg državnega kolodvora. Udeležite se predavanja v polnem številu. — Obenem se opozarja vse člane, da se vrše prihodnja predavanja vsak drugi četrtek ob pol 8. uri zvečer v salonu staroznane gostilne »pri Anžoku« na Vodnikovih cesti. Prihodnje predavanje je torej dne 6. sušca ob pol 8. uri zvečer. — Vse članice in člane, ki imajo veselje do petja, četudi se niso izvežbani v petju, vabimo, da se zglase ob sredah ali petkih od pol 8. do pol 9. ure pri društvenem pevovodji g. učitelju Ivniku ali pri društvenem tajniku. Dalje vabimo vse krščanske stariše, ki imajo šolobvezne dečke od 8. do 15. leta, da iste vpišejo v »orlovski naraščaj«, ki šteje danes že 75 dečkov iz ljudske šole, gimnazije in nekaj vajencev. Telovalda naraščaja je začasno na učiteljsku v Ljubljani vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne. Po predavanju je vpisovanje članov v telovaldni odsek »Orel« in v »Naraščaj Orlov«. — Odbor.

*** Prosvetno društvo za frančiškansko župnijo.** V četrtek, dne 20. febr. t. l. se je vršilo prvo društveno predavanje, po predavanju pa občni zbor. Ze udeležba (nad 200) sama je jasno pričala, da misel krščanske prosvete v frančiškanski župniji ni zamrla, temveč da jo je bilo treba le zbuditi. Predavatelj g. župnik Finžgar nam je v svojem predavanju orisal program kršč. soc. organizacije, podal nebroj praktičnih nasvetov za delo v prosvetnih društvi, poudarjal posebno vzgojni pomen društev, ki naj postanejo šole za življenje, kjer naj se ljudje vzgajajo v narodno-zavedne, notranje prepričane katoličane, v dobre člane človeške družbe. Predavanje je pri vseh navzočih vzbudilo veliko zanimanja in bo veliko pripomoglo, da se društvena organizacija lepo razvije. Gosp. predavatelj nam je razpršil marsikak strah pred katoličanstvom, na drugi strani pa tudi s trpkimi besedami odkril naše lastne napake, ki so povzročile napačno mnenje o naših organizacijah. H koncu je poudarjal posebno dolžnost razumnosti, da sodeluje pri izobraževalnem delu. »Kar imaš, imaš od naroda, zato si njegov dolžnik«, je zaklical in pozval na delo za izobraževalno organizacijo. — Po predavanju se je vršil občni zbor, na katerem se je napravil načrt za podrobno delo ter izvolil nov odbor. Predavanja se bodo vršila vsak drugi četrtek ob pol 8. uri v mali dvorani »Uniona«, društveni prostori se nahajajo v Jugoslov. tiskarni (II. nadstr.), kjer se vsak večer od 6. do 8. ure sprejemajo prijave članov. Vabimo vse naše somišljenike frančiškanske župnije za pristop k društvu.

*** Pevske vaje za Vodnikovo slavnost** se vrše odslej vedno v društveni sobi na Jurčičevem trgu št. 3, II. nadstr. vsak ponedeljek in četrtek, in sicer za ženske ob pol 7. uri do pol 8. ure, za moške ob pol 8. do pol 9. ure zvečer. Nove pevke in novi pevci dobrodošli! Za glasbeni odsek S. K. S. Z. Pevovodja.

*** Šentjakobsko prosvetno društvo v Ljubljani** opozarja svoje člane na sledeči program društvenega delovanja v prihodnjem tednu: V ponedeljek ob pol 8. uri zvečer pevska vaja, h kateri so vabljeni posebno oni pevci in pevke, ki niso do sedaj še priglasili. — V torek nadaljevanje predavanja č. g. Ivana Kogovška o Albaniji. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. — V sredo ob pol 8. uri zvečer fantovski večer; po fantovskem večeru Orlovski seja. — V četrtek odpade ta teden telovalda. Opozorjamo pa člane, da se udeležijo igre Šentpeterskega Orla v Ljudskem domu. — V petek nadaljevanje predavanja g. prof. dr. Mantuanija »o ženski modici. Člani, udeležujte se polnoštevilno predavanju in pevskih vaj! Naprej, za blagor krščanske prosvete!

*** Zveza Orlov.** Organizatorični odsek Zveze Orlov vabi svoje člane k seji, katera se vrši v ponedeljek, 24. svečana ob pol 7. uri zvečer v zvezini pisarni. Gospodarski odsek Zveze Orlov ima isti dan in v istih prostorih svojo sejo ob pol 8. uri zvečer. Predsedstvo Zveze Orlov ima važno sejo dne 24. t. m. (ponedeljek) ob 8. uri zvečer v zvezini pisarni. Na dnevnem redu je vaditeljski tečaj in občni zbor Z. O.

*** Kat. slov. izobr. društvo v Šmartnem pri Liti** priredi v nedeljo, dne 2. marca ob 3. uri popoldne pustno veselico. Spored: Šaljivi igri »Občinski tepček« in »Oh, ta Polona«. Med dejanji igra tamburaški zbor.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA.

Dramsko gledališče.

Nedelja, 23. t. m.: Ob pol 3. uri popoldne ljudska predstava ob znižanih cenah: »Jakob Ruda«, drama v treh dejanjih. Izven abonementa. Zvečer ob 7. uri »Tugomer«, tragedija v petih dejanjih, izven abonementa.

Ponedeljek, 24. t. m.: Zvečer ob pol 8. uri »Voznik Henschel«, drama v petih dejanjih za abonemet »B«. Gostuje Ignacij Borštnik.

V torek, 25. t. m. ostane gledališče zaprto.

V sredo, 26. t. m.: Ob pol 8. uri zvečer »Voznik Henschel«, drama v petih dejanjih za abonemet »C«.

Operno gledališče.

Nedelja, 23. t. m.: Ob pol 8. uri zvečer opera »Jevgenij Onjegin« izven abonementa.

V ponedeljek, 24. t. m. ostane gledališče zaprto.

V torek, 25. t. m.: Ob pol 8. uri zvečer opereta »Mam'selle Nitouche« za abonemet »C«.

pr Iz gledališko pisarne: V seji konzorcija slov. nar. gledališča dne 31. prosinca 1919, je bil že vsem priljubljeni šef opere g. F. Rukavina »soglasno izvoljen za ravnatelja slov. nar. gledališča v Ljubljani. S svojim imenovanjem je prevzel vso odgovornost in naj se v vseh vprašanjih obrača izključno na njega. Z istim dnem je tudi odstopil dolgoletni intendant slov. nar. gledališča v Ljubljani g. F. Govekar.

Aprovizacija.

a Prodajalci moke se vabijo, da se zglase v sredo 26. t. m. ob 9. uri dopoldne v mestno posvetovalnico radi nakazila moke.

a Aprovizacija juž. železnice razprodaja fižol, jajca in malinovec.

Važno za vojnike.

III.

Civilna obleka odpuščenihi vojakov.

Če se je civilna obleka izgubila ali pa iz kakega drugega vzroka ni dosežna, se ima možu porabna obleka kot nadomestek izročiti. Je bil torej mož od svoje vojaške oblasti s porabno vojaško obleko odpuščeni ali se je tako z bojišča vrnil, ni ma več pravice do odškodnine, ker že ista obleka kot nadomestek velja.

Ako je mož svojo civilno obleko pri katerem krdelu v območju Slovenije shranil, se ima osebno, pisмено ali po kakem zaupniku na dotično krdelo obrniti ter tam svojo obleko prevzeti. Če obleke ni več tam, lahko prizadei s tozadevnim potrdilom pri oblasti, katera ga je odpustila, zahteva odškodnino.

Ako je pa krdelo, pri katerem se je obleka shranila, izven območja Slovenije (v Nemški Avstriji itd.), ima prosilec prošnji za odškodnino priložiti izjavo, da je svojo civilno obleko svoječasno pri vojaški upravi shranil ter je ni več vrnjene dobil; tako izjavo ima pristojna občina in orožništvo potrditi. Razen potrdila, oziroma izjave, da se je obleka izgubila, se ima prošnji priložiti tudi potrdilo, da se je vojaška obleka resnično vojaški upravi vrnila; ta potrdila izdaja dotično poveljstvo, katero je vojaška obleko prevzelo. Tako opremljene prošnje se naj potem občinskih uradov pošiljajo vojaški intendantci v Ljubljani.

Upravičene prošnje se bodo vpoštevale ter bo deželna vlada, ozir. vojaška uprava odškodnino v denarju do največ 80 kron ali pa civilni obleki v natura poravnala.

IV.

Pokojuina invalidov, vojaških vdov in srot ter vojaških vpekojencev za mesec februar.

Vsem tem osebam izplačuje pokojnine, invalidnine in preskrbovalnine se vedno penzijska likvidatura na Dunaju.

Za mesec februar so bile že pripravljene vse izkaznice, da se izplačajo kakor

doslej potom pošne hranilnice na Dunaju. Ker pa je promet dunajske hranilnice za našo državo bil ravnokor ustavljen, se je naša vlada potrudila, da se ti zneski vendar pošljejo potom dunajske pošne hranilnice, kar se bo zgodilo v nekaj dneh. Zato naj nihče ne pošilja pritožb na Dunaj ali na vlado v Ljubljani, ampak naj potrpi nekaj dni!

V.

Zaostale pokojnine invalidov, vdov in sirot.

Penzijška likvidatura na Dunaju izplačuje potom pošne hranilnice na Dunaju tudi vse zaostale pokojnine še vedno vojakom, vdovam in sirotam in invalidom. Pri ogromnem številu teh oseb in vsled pomanjkanja uradniških moči, pa vendar marsikdo ni dobil penzije že več mesecev. Komur se res mudi za denar in ne more počakati, naj svojo pokojninsko polico in zadnji odrezek pošne hranilnice pošlje na »Komisijo za preskrbo vračajočih se vojakov« v Ljubljani, Turjaški trg št. 4. Navede naj natančen naslov in za katere mesece ima dobiti še pokojnino. Vsi dopisi glede zaostalih penzij naj se pošiljajo samo tej komisiji, ne pa poverjeništvu za socialno skrb ali Konzularni agenturi na Dunaju. Pri tej komisiji naj se oglašijo tudi stranke, ki prihajajo v teh zadevah v Ljubljano.

VI.

Podpore vojakom, ki so odpuščeni iz vojaške službe.

Ob odhodu iz vojaške službe je marsikak vojak popolnoma brez sredstev; če je iz zasedenega ozemlja, tudi nima nikamor iti. Da se pomaga takim vojakom za prvo silo, dokler ne dobe primerne dela, se jim bodo ob odpustu iz vojaške službe izplačevali pri pristojnih vojaških oddelkih prispevki za preživljanje vsaj za en teden.

VII.

Trafike.

Trafike na splošno še niso razpisane. Zato naj vojni slepci, invalidi in svoji padli, ki mislijo prositi za trafiko, ne vlagajo že sedaj svojih prošenj! Razpis posameznih trafik po celi Sloveniji bo objavljen v časopisih. Tedaj bodo razglašeni tudi vsi pogoji in navodila za sestavo prošenj. Takrat bo šele pravi čas za vlaganje prošenj.

Demisija Bissolattija.

Rim, 6. februarja 1919.

V socialističnih krogih se govori, da je moral Bissolatti podati svojo demisijo, ker bi ga sicer javno mnenje obsodilo, ako bi ostal še nadalje član vlade. Bissolatti je hotel s svojim odstopom dokazati veliki masi naroda, kako je sedanja vladna politika škodljiva, tako, da je nastal med njim in ostalimi člani vlade nepremostljiv konflikt. To je isti Bissolatti, ki za časa vojne ni poznal strank, temveč edinole nacionalne interese svoje domovine. Sonninovi časopisi, kateri imajo največ privržencev v rimskih uradniških in meščanskih krogih, ga proglašajo veleizdajnikom, ker je v odločilnem trenutku s svojo demisijo odkril svetu, da obstoja italijanski imperializem in s tem silno oškodoval ugled Italije. Zanimivo je, da je Sonninovo časopisje povsem zamolčalo njegovo senzacionalno potovanje z Wilsonom iz Rima do državne meje in je to javnost šele iz socialističnih časopisov zvedela. Nasprotstvo med socialistično stranko in vladnimi politikami se postruje z vsakim dnem. Najuglednejši socialistični voditelji izjavljajo brez pridržka, da se hočejo posluževati najskrajnejših sredstev, ako vlada ne popusti v svoji politiki. Tako je znani socialistični vodja Pirolini izjavil v italijanskem parlamentu, da bodo šli na ulice »andremmo sulla strada«, kar je isto, kar je napovedilo revolucije. V enakem smislu je govoril zastopnik Turati v Milanu, kjer so socialistične težnje našle odziva tudi v političnih krogih profesorja Salveninija, Ghizlera in Devito. Njihovo glasilo »Unita«, tednik, se odlikuje s svojo bogato vsebino od vseh ostalih, toda tudi temu časopisu manjka znanstvena orientacija in pravo poznavanje razmer, ker brezprimerni šovinizem, ki vlada danes v Italiji, onemogoča tudi tem vplivnim italijanskim politikom stvarno razmotrivanje položaja, zato zahteva tudi njihova revija za Italijo Gorico, Trst in Istro, odreka se edinole Reki in Dalmaciji. Sonninovo časopisje jih napada kot veleizdajalce in defetiste. »Unita« se je tiskala do konca leta 1916. v Rimu, ker tam ni našla tal, se je preselila v Firence, kjer deluje skupno s sorodno socialistično struko. Revolucionarno socialistično gibanje se koncentriira vobče v Firence, Milanu in Turinu, medtem ko v Rimu dominirajo med ljudstvom soninijanski listi. V smislu Sonninovega imperializma pišejo »Giornale d'Italia«. Nekoliko zmernejše so Orlandova »Epoca«, klerikalni »Il Giornale d'Italia« in »Messaggero«, ki je nedavno

prešel v roke novega konzorcija in od tedaj zastopa mnogo zmernejše stališče. Vsi ti listi zastopajo odločno italijanske aspiracije po Trstu, Istri, Gorici, Reki in Dalmaciji, nekaterim se zdi vprašanje Dalmacije sporno. Proti temu imperializmu narašča reakcija predvsem v severni in spodnji Italiji. Vsekakor odločilno bo vplivalo na to gibanje zblizanje med Bissolattijem in Turattijem, katero je demisija Bissolattija vsekakor pospešila. P. P.

Sprejem kralja in Wilsona.

Rim, 6. februarja 1919.

Razpoloženje mas v Rimu je izredno deprimirano. Vse je nezadovoljno z vladojočo korupcijo. Zlasti je čutili silno pomanjkanje živil; moko, riž, makarone in zelenjavo je mogoče dobiti le na izkaznice »tessere«, toda tako malo, da ne more nihče s tem živeti. Cene so za italijanske razmere neverjetno visoke, draginja se zlasti zato tembolj čuti, ker industrija radi pomanjkanja premoga počiva, vsled česar vlada velika brezposelnost. To razpoloženje mas se je pojavilo že 15. decembra prošlega leta, ob priliki, ko se je vračal kralj iz fronte domov. Kakor vedno, se je sicer pozivalo narod z velikimi oglasi, naj dostojno sprejme svojega kralja, toda vkljub velikim reklamami je bil sprejem izredno hladen. Na Piazza Esedra, ni bilo iz tisočglave množice slišati niti enega vzklika, nikjer ni bilo navdušenja, katero je 15 dni prej navdajalo celo Italijo. Niti običajnega ploskanja — odobravanja, katero je postalo etiketa pri vsakem sprejemu v Rimu, ni bilo čuti. Le na Via Nazionale so ploskali naloževalni uradniki in vladni nameščenci, ki so bili tam zbrani, narod pa je ostal hladen, apatičen in naravnost neprijateljski. Na Via Nazionale so celo nekateri »Arditi« vpili »Abasso il Re!« (doli s kraljem). Takoj so jih pograbil in odpeljali.

Popolnoma drugo sliko je nudil Rim, koje nekoliko dni kasneje dospel tja Wilson. Rimsko ljudstvo ga je sprejelo svečano, kakor pravega rimskega triumfatorja. In četudi je bila agitacija za njegov sprejem slabša, odmevale so ulice navdušenih vzklikov in ploskanja. Wilsona so v pravem pomenu obsipali s cvetjem. Ta manifestacija je bila tem značilnejša, ker ima Wilsonizem v Italiji poseben smisel. V Wilsonu vidijo Italijani prvoboritelja za republikansko državno formo in ime Wilson daje v današnjih okoliščinah narodu edino možnost in oporo, da se more dati izraza svojim idejam in jih propagirati, ker bi sicer prišel v veliko navzkrižje z izredno strogo cenzuro in zakonom. Te razmere osvetljuje najbolj sestanek za »zvezo narodov« (per la società delle nazioni), katerega so klicali v sredini januarja v Rimu socialisti in republikanci. Prostora, v katerih se je vršil omenjeni sestanek, obkrožilo je vojaštvo s štirikratnim kordonom. Čez ulice so smeli le oni, kateri so se izkazali s posebnim dovoljenjem redarstvenega komisarja. Deloval je ves aparat arditov in karabinerjev, kateri so pridno stražili ulice. Ko se je po triurnem zborovanju množica zbrala na ulici, je zadonela revolucionarna pesem »Avanti popolo«, množica je dajala neprestano z republikanskimi vzkliki duška svojem republikanskemu mišljenju. Manifestacij se je udeležilo izredno mnogo italijanskih vojakov in oficirjev v uniformi!

Za gorilške begunce.

S cesarsko naredbo od 10. avgusta 1914, drž. zak. št. 208, je bil paragraf 109. sodnega pravilnika dodan § 190 a, ki obsega prvi odstavek:

»V kolikor služi to v varstvo interesov mladoletnih ali varovancev ali sicer javnim interesom, lahko justični minister določi z naredbo, da je za imenovanje varuhov ali kuratorjev ali za oskrbo poslov, ki jih izvršujejo varstvena in kuratorska oblastva, pristojno sodišče, v katerega okolišju ima mladoletnik ali varovanec stalno, ali če tega nima, svoje zadnje bivališče.«

Med begunci se nahajajo mladoletniki, katerim je onemogočen vsak stik s starši ali od sodišča postavljeni varuhi in skrbniki, pa tudi z varstvenimi sodišči samimi. Ti nesrečneži sploh ne morejo nastopati kot osebe in pravem oziru, očetovskega ali varstvenega dovoljenja jim ni mogoče doseči, in so varuhi in očetje v tem oziru zanje brez pomena. Niso deležni niti dobrot njihovega varuštva niti skrbi varstvenega sodišča.

Gotovo bi bilo v veliko korist vseh mladoletnih beguncem, ki so pustili varuhe ali očete v okupiranem ozemlju, če bi naš poverjenik za pravosodstvo izdal podobno naredbo in določil kot pristojna nadvarstvena sodišča vseh mladoletnih beguncem okrajna sodišča njihovega bivališča in bi ta sodi-

šča poskrbela za primerne vsaj začasne varuhe ali skrbnike tem sirotam. — Stvar je nujna.

Renegat Schumy v boju zoper duhovščino.

S Koroškega.

Prototip pravega narodnega odpadnika je celovski živinorejski nadzornik Vinko Schumy, doma iz Podklostra. Znan je po svoji divji gonji ob času različnih volitev, zlasti l. 1911., ko je bil Grafenauerjev protikandidat. Za svetovne vojske je reševal bivšo Avstrijo s tem, da ni šel na fronto, marveč v varnem celovškem zaledju kot glavni upravitelj Koroške vnovčevalnice za živino odiral zlasti slovenskega kmeta, si nabral kosmatega premoženja, povrh pa dobi še naslov cesarskega svetnika! O njegovem »patriotičnem« delovanju v tem času in še po vojni, krožijo najrazličnejše govorice. Z mastjo n. pr. si je znal zagotoviti sedeže v celovškem gledišču za-se in za svoje, oproščal je razne nemčurje v najboljših letih, da so kot nakupci živine tlačili naše kmetovalce zraven pa priganjali ljudi tudi za njegovo »bauernbundske« politiko.

Schumyovo tozadevno »delovanje« označuje zadnji »Mir« takole: »Professor Lutz, ki piše v »Kärntner Tagblatt«-u nedeljska pisma ni naš prijatelj. Grdo je napadal koroške Slovence in s tem vse Slovence. Zadnje njegovo nedeljsko pismo pa moramo pohvaliti, ker je odkril vso gnulob našo celovško Koroške vnovčevalnice za živino. — Kmetje, vam so plačevali (koliko so jih radi tega kaznovali!) oddajati, bagatelne cene (po 4—7 kron). Za koga ste ga dajali? Za celovške reveže dober kup? Ne! Za nemške hofrate, svetnike in druge dostojanstvenike, ki so dobivali od Schumy-a vaš špeh po 12 do 18 kron, med tem, ko je moralo ubogo celovško ljudstvo plačevati za slabo slanino iz Ogrske in Ukrajine od 40 do 60 kron za kg. Če bi rekli, da je to lumparija, bi nas zaprl, zato pa raje molčimo.« — Tako »Mir«.

A ta Schumy, ki ima toliko masla na svoji nemčurski, cesarsko-svetniški glavi, se je drznil iti še na solnce ter je uprizoril v začetnem deželnem zboru koroškem predzno hujskarijo in gonjo zoper — slovensko duhovščino.

V seji dne 13. februarja je namreč začasni poslanec Schumy s tovariši vprašal deželnega oskrbnika (dr. Art. Lemisch), sklicovaje se na neko naredbo iz leta 1874, »ali je voljan, nastopiti zoper ljudstvu škodljivo in nemštvo sovražno (gegen die volksschädigende und deutschfeindliche Haltung) delo slovenskih duhovnikov, ki niso rojeni Korošci, in poskrbeti, da se jih prežene iz Koroške.« — »Kärntner Tagblatt« temu pohlevno-brumno dostavlja: »Imenovalo se je potem število imen takih, ki baje niso iz Koroške, pa Slovani. Ne moremo opustiti pripombe, da se mora imenovati sestava imen po g. Schumy-u deloma (!) prav površna. Pristno nemške (Kerndeutsches) duhovnike, n. pr. Kakoschinegg, Puchter, se je označilo kot Slovence. Tudi taki, ki so že več let mrtvi, so zopet oživel. (Je imel pač star šematizem!) Tako površno delo v tako resni zadevi naj se v bodoče ne vrši več. Tudi se zdi, da nikakor niso na jasnem, kako se naj vsa stvar izvede.«

S preskromnimi dodatki »K. T.« se ne bomo dalje bavili. Zanimivo je le, da Schumy udriha tudi po nemških duhovnikih, ki so mu vendar delali štafažo ob proslulih, minulih »volks-taghi«. Sicer smo pa že lansko leto na podlagi suhih števil dokazali, da med koroškimi Nemci deluje mnogo, mnogo večje število duhovnikov, došlih iz drugih dežel, kot med Koroškimi Slovenci! In ko nemški duhovniki zdaj še posmehljivo gledajo, kako se zopet in zopet napada slovenska duhovščina, naj se le ne vesele prezgodaj! Gotovo je, in tudi zadnje volitve nam to potrjujejo, da pride tudi na njih vrsta, kakor že potrjujejo g. Schumy in tovariši. —

Oholi, po vojnih dobičkih na stroške ubogega ljudstva obogateli Schumy je prinesel svoj predzno predlog v deželno zbornico baš v trenutku, ko je več kot tretjina koroške slovenske duhovščine pregnana po najrjasi sili podivjanih nemških in nemčurskih tolpe iz svojih župnij! Te tolpe so na najbolj barbarski način postopale z duhovniki, plenile po župniščih, skrunile svetišča — in zdaj prihaja dični Schumy in zahteva, da se vse to sankcionira še z — izgonom!

Nas to plaši? Ne! Vidimo tu le znake tiste podivjanosti, ki se je od nemške strani tekom dolgoletne voj-

ske pojavljala v Belgiji, Srbiji, na Francoskem in drugod, in ki se hoče zadnji čas uvekovečiti tudi še v starodavnem Korotanu! Pa kakor je povsod zmagala stara božja pravica — tako trdno upamo, da bo tudi pri nas!

Dr. Karel Luschitzky.

Bolniška strežnica.

Pred vojno se je le malo čulo o socialni oskrbi. Malkontenti — stranke s socialnim programom — so se upirali kapitalističnemu režimu in se borili za socialno reformo in bili predstavitelji socialne politike; socialna oskrba pa je postala moderna šele tekom vojne, ko so vlade spoznale, da je »gros« države, njih pravi temelj omajan in v nevarnosti. Kapitalistična srca so postala socialno čuteča in darovi, kumovanje i. dr. so bile drobtinice med drobtinami. Začelo se je delati v ad hoc ministrstvih in načrti se davno ni bil dovršen, ko je čez noč izginila Avstrija. Ekscelesne ne vodijo več resorjev in socialna vprašanja so postala naša vprašanja. Danes imamo kar dva resorja; uspanost enega, t. j. za ljudsko zdravje, kaže, da je vsaj pri nas le peto kolo, ki teče, če teče njegov kolega, ki je, hvala Bogu, uren in daleč pred njim. S tem pa nikakor nočem odobravati njegov dolge farniente, ker vem, in tega se mora tudi pokrajinska vlada za ljudsko zdravje zavedati, da je socialna oskrba pretežno njen delokrog in delokrog poverjenišva za socialno oskrbo le delokrog socialne politike v ožjem pomenu besede. V dolednem času bode mogoče itak prišlo do fuzije obeh ministrstev, že iz ekonomičnih momentov, ostali bosta pa morala oba resorja, če ne bode mogoča popolna fuzija pod vodstvom socialnopolitično naobraženega zdravnika. Nikakor pa ne gre, da bi bila skrb za ljudsko zdravje odvisna od labilne politične osebe.

Poverjeništvu za ljudsko zdravje ali njega zastopstvo mora predvsem skrbeti, da ono, kar je šibko, bolešno, ali kar je vsled vojne še globoko poslabšanih socialnih razmer v veliki življenjski nevarnosti, reši, na drugi strani pa zopet z obširno profilakso obvaruje novo generacijo pred decimiranjem po raznih šibah in deluje na ekstenzivno plodovitost našega naroda. Če pa hoče zadostiti tem postulatam, je treba, da ima zato pripravljene ljudi, ki so v tem poučeni, od uradnika pa do strokovno naobraženega zdravnika in sestre — strežnice.

Bivša Avstrija je na vse to polagala le malo važnosti. Za boj proti ljudskim kugam in boleznim sploh je imela le malo izvežanih tako zdravnikov kot tudi še potrebnijih strežnic. Druge države so imele dobre organizacije. Nemčija je imela pred vojno že 12 socialnih ženskih šol, med njimi celo eno visoko šolo; ko se je pričela vojna, je rešila Avstrijo Nemčija iz obupnega položaja z velikim številom izobraženih in dobrih bolniških strežnic. Bivša Avstrija je malo pred vojno ustanovila tako šolo na Dunaju; bil je to prvi začetek, poizkus ustanovitve nov poklic — bolniških sester. Pri nas imamo doslej le par absolutnih dotične šole. Treba je pa in nujna potreba, da si vzgajimo hitro dovolj moči. Vlada je dolžna, da prevzame organizacijo takoj, sestavi sprejemne pogoje, poskrbi mesto predlaganih nadaljevalnih zdravniških kurzov, ki nikakor niso niso tako važni, če so sploh mogoči, kurze za strežnice in jim pripravi možnost prakticiranja v bolnicah. Pred par dnevi je bil v časopisih oglas, da sprejema garnizijska bolnica bivše armadne sestre. Bojim se, da je bila pri izbiranju premalo rigorozna. Prvi pogoj bi jim moral biti, zahtevati od njih dovoljno izobrazbo, vsaj osemrazrednico ali podobno šolo, ker le inteligentna ženska bode mogla slediti neobhodno potrebnemu teoretičnemu pouku. Dvignil pa se bode na ta način nivo strežniškega poklica. V naših bolnicah strežejo le usmiljenke. Nikakor nisem proti njim, ker one bodo — še dovoljno splošno izobražene — vedno naše najboljše strežnice. Ker se pa te le malo rekrutirajo iz inteligentnih ženskih krogov, so vendar mnoge le velika ovira pri racionalni bolniški postrežbi. Pa tudi one strežnice, ki so že leta delovale med vojno in se izkazale dobro kvalificirane, potrebujejo še nadaljne izobrazbe, namreč tudi praktične. Manjka jim pouka v dveh glavnih panogah: v tuberkulozni in dojenjski oskrbi. Moderni boj proti tuberkulozi bode zahteval strežnice za oskrbovališča (dispensaires), za zdravilišča, bolnice, boj proti umrljivosti dojenčkov pa sestre, izobražene v otroški bolnici.

Ena poglobitnih stvari pa je, da se radi finančnega vprašanja ne odpodi revnih deklet, da so tedaj kurzi brezplačni, da se zahteva najmanj dveletna bolniška strežba v bolnicah, da se uvede izpite v splošni, oziroma še v specialni strežbi (tuberkulozi, dojenjski oskrbi, laboratoriji, rentgenu i. dr.), jim zasigura dober honorar in upravičenost do pokojnine.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča cerkvenim zborom: Premrl St. Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih za mešani zbor. (20 pesmi v žast svetnikom). Part. 3 K 60 vin., glasovi po 90 vin.

Lahar nar. Janez. Slovenska sv. maša za mešani zbor. Part. 1 K 80 vin.

Premrl St. Deset mašnih pesmi za mešani zbor. Part. 2 K 70 vin., glasovi po 50 vin.

Kimovec dr. Fr. Srce Jezusovo vse hvale najbolj vredno. 21 pesmi na čast presv. Srcu Jezusovemu za mešani zbor. Part. 3 K 60 vin., glasovi po 90 vin.

60 vin., glasovi po 80 vin. Obsega 6 mašnih, 11 raznih, 3 blagoslovne in eno slovesno hvalnico (150 psalm). Najboljša in najpripravnější zbirka za čiščenje in pobožnost Srca Jezusovega.

Gerbič Fr. 12 pango lingua — tantum ergo za mešani zbor. Part. 2 K 70 vin., glasovi po 60 vin. Lahki in melodiozni napravi, posebno za manjše zbor.

Dr. Zibertova nemška knjiga »Der Mord von Sarajevo und Tizias Schuld an dem Weltkrieg«, cena 3 K, in Dolenčev dostavki k dr. Zibertovi nemški knjigi, cena 1 K sta sedajna razpolago v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Namen dr. Zibertovih odkritij je pokazati, da Srbije

ne zadene nobena krivda na umoru v Sarajevu in na svetovni vojni. Avstrijske oficijelne kroge, ki so slepili našo javnost z najrazličnejšimi lažmi, pa kažejo dr. Zibertova odkritja v vsej guilobi. Monarhija je bila zrela za razpad.

S. M. Lidv. Purgaj: Gospodinjstvo. Nova predelana izdaja. Marsikaj se je tu preuredilo in spopolnilo upirajoč se na spremembe, ki jih je prinesel novi čas seboj. Oddelek o zdravstvu je pisal dr. Dolšak. Knjiga je vsled svoje visoke kvalitativne vrednosti zbudila že splošno pozornost, saj je vendar namenjena vsaki slo-

venski hiši in posebno gospodinjstvom. Stane lepo vezana 12 kron in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Bazen, Gruda umira. Stari Tovsaint Luninecav s potrlostjo opaza, kako ga zapušča njegovi sinovi in hčere, vse obrača domači grudi hrbet in odhaja bogve kam. Na njegovem posestvu se kaže v manjšem obsegu ono veliko socialno zlo, propadanje kmeta, naraščanje industrije. Toda h koncu ustvari avtor na pristavi novo življenje, nove mlade sile prično veliko delo. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja 4 K.

Lepa koza, dobra mlekarica, ki bo breja imela drugi mesec mladiče, se proda. Vpraša se Ljubljana, v Rebrt št. 13.

Mizarski vajenec se sprejme pri Anthonu Kregar, mizar, mojstru, Vižmarje 1, p. št. Vid nad Ljubljano.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem prežuto vest, da je naš ljubljani brat, oziroma stric, gospod

Janez Rot

mesarski pomočnik

danes, dne 21. febr., nagloma umrl.

Pogreb pojde v nedeljo 23. febr. ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Žalujejo ostali.

Mast, slanino, suho meso, salame

(Braunšvajger) razpošiljam na vse kraje Jugoslavije v poštinih zavrtkih od 20 kg; dalje la kavin nadomestek nezavrt, la kavin nadomestek v 1/4 kg zavrtkih. Blago računam po dnevni ceni. Denar naprej ali 80% naplačila, ostanek po povzetju. Zavojažno računam K 9.—, a poštino K 4.20. Kupci, ki osebno dojdejo, morejo svobodno iz mesta kakor tudi preko meje Hrvatske vsako količino seboj vzeti.

J. Gigović, tvornica submesnate robe in masti, Nova Gradiška, Slavonija.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne nezdodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije c. 12/II, — sprejme več izvežbanih —

potovalnih uradnikov

proti visoki plači in proviziji.

August Volk

trgovski družabnik

Cenka Volk roj. Bistriš

poročena

D Ljubljani, 22. svečana 1919

Hlačevina. Sukno.

Razno blago za ženske obleke. Možke, ženske in otročje nogavice. Možke hlače.

Zenski predpasniki. Rokavice in razno drugo manufakturno blago.

se dobi na Francovem nabrežju 1 v Ljubljani po zelo nizkih cenah, dobri in točni poizkušaji. Pridi in oglej si vsaki!

Rečni abiturienti z dobrimi spričevali, isto službo. Cenjene ponudbe na upravo lista pod šifro Abiturienti 1257.

Bučno olje una napredaj trgovina s semenji Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Dražbeni razglas.

V ponedeljek dne 3. marca 1919 — in po potrebi, naslednje dni ob 9. uri dopoldne se bo oddalo iz skladišča v kemični tovarni v Mostah pri Ljubljani na javni dražbi približno

100 različnih sodov, 20 hrastovih krasnih kadi po 35 hl, 47 raznih kadi od 5 do 120 hl, lesena stena (pregrada) in 2000 steklenic

Izdajatelj mora kupljeno blago takoj plačati v gotovini in odstraniti na lastne stroške.

Dražbena komisija si pridržuje pravico ponudbe pod izključnimi cenami zavrtiti, kakor tudi spekulativne nakupe preprečiti.

K dražbi se vabijo zlasti direktni porabniki.

Nadaljnja tozadevna pojasnila daje ravnatelj kemičnega preskuševališča v Ljubljani inž. Jakob Turk.

V Ljubljani, 20. febr. 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec s. r.

Vsakovrstne slamnike

priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu, kakor tudi tudi slavnate čevlje (solne), prodražnike, slavnate podplate za v čevlje

Franjo Cerar tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale.

Tovarna je 7 minut od kolodvora.

PISALNI STROJI

različni sistemi, s slovensko tastaturo, se takoj ceno prodajo. — Ponudbe pod poštni predal št. 76, Ljubljana. 1918

Dokler traja zaloga oddaja pod lastno ceno:

Wermut-bino mlo „Dob“ cikarje - silovsko

razne esence, brinovo olje in cvet, maščobno mlo za pranje itd. itd.

tvrdka A. KUŠLAN, Ljubljana, Karlovaška cesta št. 15. 1920

Krojaški pomočnik se sprejme pri P. Rože, Ljubljana, Kolodvorska ulica 18.

Pisalni stroj dobro ohranjen, kupi Ivan Majaroz, trgovec v Borovnici

Gospodinjstvo 25 let stara, večja kuhinja in šivanja, vajena sploh vsega gospodinjstva, želi vstopiti v službo v mestu ali na deželi, h kakim manjši družini ali pa samski osebi. — Naslov pove uprava tega lista pod 1246.

Kupim parket in hrastovih deščic 100 m² J. Cenjene ponudbe na I. Tramsak, Dobropolje, Dolenjsko.

Glomane in opremljeno posteljo se v najem javni uradnik. — Naslov pove uprava lista pod št. 1319.

Nad 1000 kg čehne se po nizki ceni odda. — Tudi v manjših množinah. J. Oražem, Seio 30, Moste pri Ljubljani.

Klavir kratak in dobro ohranjen, se radi selitve poceni proda. — Antonija Schroll, Třebnje, Dolenjsko.

Dobro sivalni stroj se kupi. Plača se v denariu in živilih. — Ponudbe na naslov J. Seljat, škoclan pri Mokronogu.

Gostilna

v Ljubljani ali v okolici se vzame v najem, eventualno se tudi kupi. Cenjene ponudbe na upravnishvo „Slovenca“ pod št. 1255.

Več hlapeev h konjem

sprejme mestna občina Ljubljanska. Hrana in stanovanje v hiši. Oglasiti se je: Cesta na Kolodvoru številka 8.

Lepo zraščene

smreke

1-1 1/2 metra visoke, trikrat presajene, primerne za vrtove ali parke, se ceno oddajo v večji množini v tovarni LADSTÄTTER v Domžalah.

Občinski sluga

pri mestno-občinskem uradu v Radovljici se sprejme. Plača po dogovoru. Invalidi prednost. Prošnje vložiti do 1. marca 1919.

Slame napredaj

ovsene prav dobre za krmo ima več vagonov po dnevni ceni graščina Klevevž, pošta Šmarjeta, Dolenjsko.

Hrvatsko delniško prometno društvo „VIROVITICA“

Zvonimirski trg 4, v lastni hiši

kupuje

po primernih cenah vsako množino smrekovih desek, lat in drugega gradbenega lesa.

10 vinarjev

(za dopisnico) Vas stane moj cenik, ki se vam pošlje na zahtevo zastonj.

Jan Konrad, razpošiljalnica Britz st. 1996 (Česko).

1. brile iz srebra jekla K 7.—, 9.—, 11.—. Varnostni brivski aparati poniklj. K 7.50, dvorezna rezerv. rezila tuc. 12 K., lase- in bradostrizniki K 26.—, 28.—. Pošilja se po povzetju ali predplačilu. Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Po nizki ceni se proda: lepa sobna srebrna žepna ura in nekaj angleških knjig. Kje, pove uprava tega lista pod št. 1320.

št. 2184.

Razpis služb.

Pri Prehodno gospodarskem uradu razpisujejo sledeče pogodbenne službe:

1. enega knjigovodje s prakso zmognega bilanca.
2. štirih pomožnih uradnikov z dobro trgovsko izobrazbo in prakso.
3. eno strojopisne, popolnoma vsede slovenske in nemške steno-grafije.
4. dveh slug.

Prošnje, pravilno kolekovane in opremljene s študijskimi izpričevali, oziroma diplomati in spričevali o do-seđanjem službovanju, tudi s spričevalom o kakem praktičnem izpitu naj se vložijo do 28. februarja 1919 pri pod-pisanem poverjenstvu, ki izvrši imo-novanja v sporazumu s predsednikom zgoraj omenjenega urada. V prošnjah naj se navedejo plačilni zahtevki.

Poverjenstvo za javna dela in obrt, Ljubljana, dne 20. februarja 1919.

Resna ženitna ponudba.

Vdovec, 45 let star, državni upo-kojenec s 3 otroci, se želi poročiti z mirno gospico ali vdovo v sta-rosti od 30 do 42 let. Šivilje ali tr-govsko izobražene imajo prednost. Ponudbe pod šifro „Mirno“ 1248 na upravnishvo „Slovenca“.

Hiša z gostilno

v Ljubljanski okolici z vrtom, ne pre-draga, najrajši na Glincih ali tam kje v bližini se kupi. Ponudbe na upravo Slovenca pod šifro „Notranjsko 1245“.

V ŽUZEMBERKU na DOLENJSKEM se proda

„lectarjevo“ posestvo

hiši št. 27 in 106, prva nasproti trške cerkve, druga ob glavni cesti, pripravi za vsako obrt; enako vse zraven spadajoče nepremičnine. Po-sestvo se ogleda lahko vsak dan in vsa tozadevna pojasnila daje Stane Jakša, tajnik Mestne hranilnice v Ÿrnemlju.

Trgovsko podjetje 2 ali 3 prazne sobe

Išče v sredini mesta

za pisarno. — Posredovanje se honorira. — Naslov se poižve v upravnishvu „Slovenca“ pod št. 1318.

500 gozdnih delavcev

za v bozanske gozde, k veliki parni žagi se sprejme takoj v delo. Plača 20 do 30 K dnevno. Lastna aprovizacija. Orodje je po možnosti prinesiti s seboj. Voznina se plača. Oglasite se osebno vsak četrtek popoldne v našem uradu v Ljubljani, Stritarjeva ulica št. 8. — Odhod v skupinah vsak petek iz Ljubljane. — Državna posredovalnica za delo v Ljubljani. 1234

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani,

Prečna ulica št. 2/II. nadstr., Telefon šte. 15.

prevzema pogrebe vseh vrst in vsa v pogrebno stroko spadajoča opravila v mestu in na deželi, dalje izvršuje ekshumacije in prepeljave v in iz Ljubljane z vozom, kakor tudi po železnici.

Velika zaloga vsakovrstnih kovinastih in lesenih krst!

Na to se posebej opozarja p. t. občinstvo z dežele.